

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Sectio Prima. De Eucharistia sacrificio, receptiores sine pugna sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

LIBER XXI.

EVCHARISTIA.

SACRIFICIUM.

POST QVAM de Eucharistiâ vt Sacramento egi, de eadem vt Sacrificio sermonem instituo. Est Eucharistia verum, & proprium Sacrificium, in quo Christus Dominus immolatur. Misse nomen accepit, cuius primum essentiam ostendam. Mox de offerentibus, & de his, pro quibus offertur disseram. Dehinc ad virtutem & effectus Sacrificij Missa geram transitum. Postea obligationem celebrandi, & prohibitionem exprimam. De stipendio denique pro Missâ accipiendo geram disputationem.

SECTIO PRIM A.

De Eucharistiâ Sacrificio receptiores sine pugnâ sententiæ.

CAPVT I.

De Sacrificio propriè, & strictè sumpto in communi.

Ego quidem sic sacrificium in communi propriè & strictè definio. Est signum existens in re Deo oblato, quo Deum ipsum auctorem vitæ, & mortis profitemur. Vel, Est inmutatio rei Deo oblata, qua Deum ipsum auctorem vitæ, & mortis profitemur. Est sufficiens & exacta definitio. Quia per eam explicatur propria, ac peculiaris ratio sacrificij proptèr est actus distinctus ab aliis actibus virtutis Religionis. Dicitur esse signum existens in re Deo oblato, aut inmutatio rei Deo oblata, qua Deum auctorem vitæ ac mortis profite-mur: Quia nulli alij potest licitè fieri, nisi vero Deo, etiam si verè & validè possit fieri alij, qui iudicetur non esse Deus. Quia si res aliqua illi offeratur immutando illam animo, & intentione proficendi illum auctorem vitæ, & mortis absque dubio illi fiet verum, ac validum sacrificium; (quamvis in eo maximum sacrilegium perpetretur) nam ratio cultus non tam pendet ex personâ, cui fit, quàm ex signo, & ex intentione, qua fit. Hurtad. de Missâ d. i. diff. 1. & alij communiter.

Ad sacrificij essentiam non requiritur divina institutio. Quia, sicut lumine naturali cognoscere possumus summam excellentiam, & efficientiam Dei, omnimodamque dependentiam, quam habemus ab illo: sic solo rationis dictamine possumus protestari nostram submissionem Deo debitâ, & nostram oblationem per hoc, vel illud signum à nobis impositum ad hoc significandum. Quippè sacrificium non minus est diuine naturæ, quàm oratio, vel adoratio, vel votum, vel iuramentum, & similes Religionis actus. Quare verisimile est, in lege naturæ fuisse nonnulla sacrificia per homines instituta. D. Thom. 2. 2. quæst. 85. art. 1. & Thomistæ communi consensu.

SACRIFICIUM apud Catholicos propriè significat actionem seu sibi-lem, qua res offertur Deo cum im-mutatione aliqua per competen-tem Ministrum in signum nostræ subiectionis, & diuinæ potestatis, seu supremi dominij rerum omnium. Sic in scriptura ab aliis operibus bonis distinguitur, scilicet, ab actu misericordiae. Osee 6. Misericordiam volo, & non Sacrificium: Ab actu obedientiæ, 1. Reg. 15. Melior est obe-dientiâ quam vili-tia: Ab actibus aliarum vir-tutum Hebr. 5. vbi Pontifex constitui dicitur, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis, cum actus aliarum virtutum à singulis fidelibus pos-sint exerceri.

Sacrificium est simul oblatio & sacrum sig-num, quatenus oblatio conuenit cum aliis obla-tionibus, quæ non sunt sacrificia, qualis est oblatio Calicis, pecuniæ, vel alterius rei. Quatenus signum sacrum conuenit cum Sacramentis, quæ regulariter non sunt sacrificia, sed signa gratiæ. Conuenit etiam aliis actibus religiosiis, qui significant nostram submissionem ad Deum & cultum diuini Numinis, qualis est, genufle-xio, pectoris tussio, & similia.

Vt autem sacrificium ab omnibus aliis obla-tionibus, & signis distinguatur, quæ propriè sa-crificia non sunt, varj varias constituunt sacri-ficij definitiones, quas varij vicissim refellunt. Esch. & Mend. Theol. Moral. T. III.

H 3 Ad

5
Ad sacrificium
non est neces-
se, quod gra-
tiam opere-
tur.

Ad Sacrificium non est necesse, quod gratiam operetur, sed quod significet præstatam sub-
missionem, & protestationem hominis erga
Deum, quam significationem potest ab hominis
institutione habere. Scio tamen, non potuisse
Missæ Sacrificium ab alio, quam à Deo institui.
Quia illa mirabilis conuersio panis & vini in
corpus, ac sanguinem Dominicum, est solius
Dei opus, qui solus potuit vim efficiendi
conuersionem hanc signis sensibilibus alli-
gari.

6
Ad sacrificium
necessario re-
quiritur Mi-
nister.

Essentialiter requiritur Minister auctoritate
publica deputatus ad propriam, ac veram sacri-
ficii rationem. Quia sicut non oportet, aliquem
esse cultum externum, quo non tam singuli
seorsim, quam tota Respublica simul velut
vnum corpus politicum imbutum eadem re-
ligione, Deum veneretur, eiusque summum
principatum, & suam subiectionem profiteatur:
sic etiam oportet ut sint aliqua personæ publico
nomine destinatae tali ministerio, quæ Sacerdo-
tes dicuntur. Vnde semper apud omnes Gen-
tes aliqui fuere deputati peculiariter, ut Numen,
quod sibi delegerunt, publico nomine colerent
Sacrificium scilicet offerentes. Hoc satis expres-
sit Apostolus *Hebr. 5.* ut Suar. d. 73. *sect. 4.* ex-
pendit.

7
Quam ha-
buerint sacri-
ficandi ius.

Nec singuli homines habent naturaliter ius
sacrificandi. Quia sicut naturæ lumen inclinat
ad constituendam hominum Rempublicam, sic
etiam dicitur, communia Reipublicæ munia
(quale merito Sacerdotium censetur) non nisi
per ministros communi nomine deputatos sunt
excenda. Sic in lege naturæ primogeniti om-
nes fuere Sacerdotes. Vnde Cain potuit sacri-
ficium offerre, quod Adamus auctoritate publi-
câ instituit. *D. Hieronym. Eucher. & alij,*
quos refert *Lessi. lib. 2. cap. 38. numer. 11. & 12.*
Alij existimant, quemlibet patrem-familias, si-
cut habebat auctoritatem quasi Regiam in suos
sic etiam Sacerdotalem habuisse. Ideo Iob pro
filiis, Sacrificium litabat. *cap. 1.* Quidam inter-
dum Dei instinctu sacrificauerunt, ut Abel, Abra-
ham, Iacob, qui hoc ipso Sacerdotes fuere con-
stituti, quo potestatem sacrificandi receperunt.
Agnus Paschalem cædi solitum à Sacerdoti-
bus, Iosephus de Bello, *lib. 7. cap. 7.* asserit. Alij
censent, à patribus-familias immolari, quia hoc
sacrificium institutum fuerit ante legem scrip-
tam, & ante Leuiticum Sacerdotium, concessit
Deus, ut quod ad hoc sacrificium retinerent pa-
tres-familias sacerdotalem potestatem, quam
omnes habuerant. *Suar. d. 73. sect. 4. Coninch. q. 83.*
numer. 19. Lessi. lib. 2. capit. 38. numer. 11.
& 12.

8
In omni sacri-
ficio danda est
necessaria de-
structio.

In omni sacrificio propriè danda est destru-
ctio, aliquid rei oblatæ, & ubi non est vera destru-
ctio, sed imago duntaxat destructionis, non da-
bitur verum sacrificium, sed sola eius imago;
v.g. si quis in tragedia repræsentet thurificatio-
nem, quam ipsèmet olim exhibuit Deo, sum-
ptumque thuribulum sine igne moueret, verè non
thurificaret, sed ageret personam repræsentantis
thurificationem. *Card. de Lugo d. 19. num. 54.*
& 57. & sequent.

9
Quadruplici-
ter diuiso sa-
crificium.

Sacrificium diuidi quadrupliciter potest. Pri-
mò ratione temporis in sacrificium legis natu-
ralis, scriptæ, & Evangelicæ. Secundò ratione
matæ, quæ triplex erat, scilicet animalia quæ
mactabantur, & dicebantur *Hostiæ*, vel *Vitima*;

fructus terræ nempe triticum, simila, thus, &c. &
dicebantur *Immolationes* à molâ, quæ far obla-
tum contebatur, & liquores, qui fundebantur,
& dicebantur *Libamina*, seu *Libamenta*. Tertio
ratione formæ, vel actionis: Sic dicebatur *Ho-
locæstum*, cum tota res igne cremabatur; vel
Hostia pro peccato, cum partim comburebatur,
partim reservabatur in Sacerdotum vsum; vel
Hostia pacifica, quæ partim igne, partim Sacer-
dotum, partim sacrificantium vsum consumeba-
tur. Hoc pertinet diuisione ratione modi, quo sa-
crificium, vel est cruentum, vel incruentum.
Quarto ratione finis: vel enim offerebatur ad
Deum præcisè venerandum, eiusque potestatem
profundendum: & sic dicebatur *Holocæstum*:
vel ad peccatorum expiationem, & sic dicebatur
Hostia pro peccato: vel in gratiarum actionem,
& dicebatur *Hostia pacifica*: seu *Sacrificium*
laudis: vel ad impetranda beneficia, quod ap-
pellabatur *Impetratorium Sacrificium*. Plura
mitto *sect. 2.* discutienda.

CAPVT II.

De nouæ Legis Sacrificio.

N Ecclesiâ Christi datur verum, pro-
prium ac visibile sacrificium, quo
Christianus Populus Dei colit. Est
de fide, ut contra nouatores citan-
di Doctores ostendunt. Ex scriptura probatur.
Dan. 12. prædicitur Antichristi tempore cessa-
turum iuge Sacrificium: Ergo vsque ad illud
tempus duraturum est in Ecclesiâ sacrificium
aliquod. *Isa. 59. Cognoscent & Egyptij Dominum,*
& colent eum Hostiis. Vbi vocatio Gentium ad
fidem, & verus Dei cultus per verum sacrificium
præfigatur, auctore Hieronymo. *ibi, & Tertul.*
contra Iudaos cap. 5. Ratio verò rationalis, vel
præcipit, vel saltem suadet oblationem sacrificij,
veluti humanæ naturæ valde conformem. Qua-
re nulla vnquam gens tam barbara, ut sacrificio
caruerit, quo Numen verum, aut fictum coleret,
quod sibi venerandum assumeret. Sic etiam
in Ecclesiâ Lex naturalis, & Lex scripta veris
ac propriis sacrificiis vsæ sunt ad Deum colen-
dum: Ergo Lex Evangelica, quæ cæteras omnes
perfectione superat, & valde est rationi naturali
conformis, debuit habere sacrificium visibile,
quo Deum corpore simul & animo colat. *Suar.*
d. 74. sect. 1. Bellarm. l. 1. de Missâ, Valent. tom. 4.
d. 6. q. 11.

In Missâ datur verum, & proprium sacri-
fium. Hoc negant hæretici nostri temporis
contra id, quod omnibus sæculis vniuersi Catho-
lici tenuerunt. Et quidam Episcopus Bitontinus
in Tridentino tentauit, defendere, Christum in
nocte Cænæ, dum Eucharistiam instituit, non
obtulisse sacrificium. Alij volebant, saltem non
obtulisse sacrificium propitiatorium. Vtrum-
que merito reprobat Concilium *sess. 22. cap. 1.*
docens, Christum Dominum in vltimâ Cænâ,
dum panem, & vinum in corpus & sanguinem
suum consecrando conuertit, non solum sacra-
mentum, sed etiam sacrificium instituisse, sequi
Sacerdotem secundum Ordinem Melchisedec
in æternum constitutum declarasse, atque cor-
pus,

10
In Ecclesiâ
Christi datur
verum, & pro-
prium sacrifici-
um.

11
In Missâ pro-
prium ac ve-
rum sacrifici-
um datur.

Sectio I. De Missâ Receptiores sententiæ. 89

pus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulisse, verum scilicet, & proprium sacrificium, etiam propitiatorium: & tradidisse potestatem Apostolis, & ipsorum in Sacerdotio successoribus, ad illudmet in Ecclesiâ iugiter offerendum, illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*. Etenim Auctor noster, nouam condens legem, debuit nouum instituere Sacerdotium, nouumque sacrificium, quæ sunt de substantiâ nouæ Legis, vt Paulus ad *Hebr. 7.* ostendit. Valent. *tom. 4. dist. 6. quæst. 1. 1.* Bellarm. *lib. 1. de Missâ cap. 6. & 7.* Suarez. *d. 7. sect. 2.* Coninch. *quæst. 8. art. 1. dub. 2.* Præpositi *ibid. dub. 3.*

12 Quod verò Missa, prout de facto celebratur in Ecclesiâ, contineat hoc verum, vt proprium Legis Evangelicæ sacrificium, præter veteris ac noui Testamenti scripturam, & Conciliorum definitiones, hæc ratio suadet: Nam in Missâ datur oblatio, & immutatio rei permanentis in Dei cultum, quia protestamur supremam Dei potestatem, & nostrum affectum consumendi nos ipsos in eius honorem, si liceret, & expediret. Fit item per legitimam ministrum specialiter ad munus huiusmodi deputatum: & instituta fuit per legitimam auctoritatem, nimirum à Christo Domino, qui caput est, & Legislator Ecclesiæ. Continet ergo Missa quidquid requiritur ad essentialiam proprii sacrificij rationem.

13 Quæris quid nomen *Missæ* sonet? Quamvis nomen hoc habeatur in scripturâ, satis antiquum est in Ecclesiâ. Quidam putant, esse vocem Hebræicam, & significare oblationem, haberi que. *Deut. 16. 10.* Verum si vox esset Hebræa, recte fuisset in omnibus aliis linguis, sicut vox *Alleluia*, *Osanna*. Alij volunt esse nomen Latini adiectiui, cuius substantiuum *Oblatio*, vel *Hostia*, subintelligatur. Crediderim esse nomen substantiuum pro *missione*, seu *dimissione* sumptuum, sicut repulsa sumitur pro repulsione: collecta pro collectione: peccati remissa pro remissione, apud Tertul. & Cyprian. Quo sensu dicit Diaconus *Ite Missa est*, id est, iam est dimissio Congregationis, abire licet. Et quoniam olim etiam ante primam oblationem solebant dimitti Catechumeni, prima illa pars officij fuit appellata *Missæ Catechumenorum*. Vasquez *dist. 2. 21. c. 1.* Coninch. *quæst. 8. num. 47.* Martinson *tom. 4. dist. 3. 8. sect. num. 1.* Addunt Henric. *lib. 9. cap. 10. n. 3.* Suarez. *d. 7. 4. sect. 3.* & Bonac. *dist. 4. quæst. ultimâ punct. 1. num. 1.* Nostrum Sacrificium dici quoque *Missam*, quia Deus ad nos mittit Hostiam huius sacrificij, quam nos ad ipsum in oblationem remittimus.

14 Missæ sacrificium vnicum est in Lege nouâ. Quia adeo est celsum, & infinite superans quævis alia, quæ vel oblata sunt, vel possunt offerri: vt simul cum illo nullum aliud fuerit admittendum. Suarez. *dist. 7. 4. sect. 4.* Vasq. *dist. 2. 1. cap. 6.* Card. de Lugo *dist. 19. num. 35.* Ideo Trident. vocitat Eucharistiæ verum & singulare sacrificium.

15 Sola consecratio institui potest in signum aptum ad constituendum essentialiter Missæ sacrificium. Quia ad veram rationem sacrificij sufficit destructio rei sacrificatæ realis humano modo, qua transferatur in statum declinorem ineptum ad suos naturales vsus, & ten-

dentem ad interitum. Sed Christus Dominus per consecrationem, etsi non destruitur substantialiter, destruitur tamen humano modo realiter, quatenus accipit statum declinorem, quo redditur ineptus ad naturales vsus humani corporis: & aptus ad alios diuersos vsus per modum cibi. Quare moraliter idem est, ac si fieret verus panis, & condiretur in cibum: quæ mutatio sufficiens est, ad verum sacrificium instituendum, non minor quàm effusio liquoris, quæ libaminis sacrificium constituat. Bellarm. *lib. 1. de Missâ, capit. 27. propos. 8.* Cardin. de Lugo. *dist. 19. sect. 5.* Martinson *dist. 3. 8. num. 43. & 63.*

Institui posse dixi. Solam consecrationem in signum aptum ad constituendum essentialiter sacrificium Missæ, iam quænam Missæ actio de facto essentialiter sacrificium constituat, videamus. Consecratio simul & sumptio Sacerdotis de facto fuere imposita à Christo ad constituendum signum adæquatum Eucharistiæ significationis, oblationis, & immolationis. Quia sic hoc sacrificium de facto constitutum fuisse à posteriori colligitur ex obligatione sumendi tā stricta, vt in nullo casu quantacūque necessitatis liceat relinquere consecrationem sine sumptione. Holocausti exemplo doctrinam expendam. Nā occisio victimæ iam ante combustionem erat essentialiter sacrificium, quatenus significabat protestationem diuinæ potestatis, & effectum destruendi propriam vitam in eius honorem, erat incompletum, & imperfectum, donec per combustionem completeretur, & perficeretur. Ita proportionaliter consecratio constituit essentialiter Missæ sacrificium, quatenus destruit Christum humano modo realiter in Dei cultum: incompletum tamen, & imperfectum integraliter, donec sumptione compleatur, tanquam parte integrali substantiali, ac atherogenea. Bellarm. *de Missâ, lib. 1. cap. 27. propos. 7. & 8.* Fagund. *prec. 1. lib. 3. cap. 4. num. 8. & 25.* Scortia *de Missâ, lib. 1. cap. 5.* Card. de Lugo *dist. 19. sect. 5.* Auerla *de Eucharistiâ quæstione 11. sect. 2.* qui refert plures, *sect. 2.* proprio Problemate vberius expendam.

Christus D. est principaliter & primario res sacrificata in Missâ, *1. Cor. 10. Panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* Quia in Missâ vt Tridentinum docet *sess. 22. c. 1.* idem ille Christus continetur, & ingentem immolatur, qui in arâ Crucis semel seipsum crucientem obtulit. Sed in Cruce verè Christus sacrificatus fuit: Ergo pariter Missâ principalis est victima. Et quia Christus in Missâ destruitur in honorem Dei quoad totum esse sacramentale, quod erat principaliter in antiquis sacrificijs adumbratum: & nunc in Ecclesiâ potissimum immolatur, & mirifice congruit nouæ Legis perfectioni, vt Ecclesiâ Christiana sacrificet Deo, quod in ea maius, & excellentius est, nimirum ipsum Christum sub speciebus constitutum modo quodam, inepto functionibus suis naturalibus, & ordinato per modum cibi, & potus ad consumptionem, vt corruptis speciebus destinat ibi conservari. Et quidem cum totus Christus sit in singulis speciebus, totus etiam ipse realiter in singulis immolatur, quamvis dici possit formaliter ex vi verborum sub specie panis immolari corpus, & sub specie vini sanguinem. Suarez. *d. 7. 5. sect. 1.*

16

Consecratio, & sumptio simul constituit essentialiter Missæ sacrificium.

MISSOBAR
Theok More
Tom III. IV
E IV

17

Christus est principalis res sacrificata in Missâ.

18 Missa conuenit cum sacrificio Crucis in re principaliter oblata. Quia utrobique Christus est; differt autem in actione sacrificandi; nam ibi fuit cruenta, nunc est incruenta; differt etiam in nonnullis accidentibus; in Cruce enim fuit extensus, passibilis, & patiens: in Missa sacrificatur impassibilis, & connexus cum sacramentalibus speciebus. Conuenit etiam Missa cum sacrificio, quod Christus in Cœnâ obtulit. Quia utrumque est incruentum, & habet rem principaliter oblatam; sed differt accidentaliter; nam in Cœnâ Christus fuit mortalis, & suam proximam passionem significabat: in Missa uero immortalis offertur, & eius passio prae terita significatur. Suar. d. 78. Vafq. d. 224. Filliuc. tr. 5. n. 26.

• Missa denique differt à sacrificio Cœnæ numerice. Quia actiones ipsæ non distinguuntur, & hæc sacrificia in actione consistunt. Verum à sacrificio cruento videtur Missa specie differre quoad rationem signi sensibilis, quæ iuxta diuersitatem actionis variatur: Et si quoad rationem virtutis ob idem motuum diuini cultus utrumque sacrificium pertineat ad eandem virtutis Religionis speciem. Suarez *distinctio* ne 72.

CAPVT III.

De offerentibus Missæ sacrificium.

19 **I**N Missa communiter tres offerentes distinguuntur. Primus & principalis est Christus Dominus, qui sacrificium incruentum sui corporis & sanguinis quotidie Patri Sacerdotum offert ministerio. Secundus offerens est Ecclesia Catholica, quæ tanquam communitas quædam, & Congregatio fidelium hanc victimam Deo offert per Sacerdotes tanquam per idoneos ministros ab ipsa deputatos, ac consecratos. Tertius offerens est ipse Sacerdos, & omnes adstantes huic sacrificio, vel inservientes Altari vel in choro, vel illud procurantes, vel ad illud specialiter cooperantes.

20 **Q**uam Christus Dominus, qui semetipsum immolauit in Cruce se iugiter Sacerdotum ministerio in Missa immolat, Concilia definiunt: Lateran. in cap. Firmiter, de summa Trinit. Florent. in decreto de Sacram. Trident. sess. 22. cap. 2. Propterea David cecinit *Psalm. 109. Tu es Sacerdos in æternum*, id est, toto sæculi decursu sempiternum habens sacerdotium. Christus gerit officium Sacerdotis perpetui, dum eius uerbis, & eius nomine Sacerdotes dicunt, *Hoc est Corpus meum: Hic est calix Sanguinis mei.* Apud August. ad *Psalm. 38.* Ipse offerre manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat sacrificium, quod offertur. Sic planè dignitati sacrificij dignitas offerentis respondet. Bellarm. lib. 2. de Missa c. 4. Suar. d. 77. sect. 1. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 1.

21 Ecclesia autem dicitur offerre Missæ sacrificium per Sacerdotes tanquam ministros à se deputatos. Quia ille dicitur offerre, cuius nomine Sacerdos agit: sed agit Sacerdos in Altari ministerium illud Ecclesie nomine, quæ Deum

adit per suum legatum, & multas Missæ ceremonias instituit, & preces, quæ vim specialem inde participant, quatenus exhibentur Ecclesie nomine semper Numini cœlesti gratissima. D. Th. 3. part. quest. 82. art. 6. Henric. lib. 9. cap. 17. n. 1. & 3. Filliuc. tr. 5. n. 37.

22 Omnes nouæ legis Sacerdotes quamuis sint peccatores, vel præcisi, vel etiam hæretici valde Missæ sacrificium offerunt, si legitimam formam, ac ritum essentialem adhibeant. Verum est, Sacerdotes præcisi non posse offerre tanquam Ecclesie ministros quoad preces & ceremonias, in quibus Ecclesia non uult, illos suo ex nomine operari. Quapropter Sacerdos præcisi, & non toleratus, si dicat Missam, valde sacrificat, & Missa proderit quoad valorem, quem habet ex parte Christi principaliter offerentis. At non proderit quoad valorem prouenientem ex parte Ecclesie. Nihilominus si quis Sacerdos peccator, ac præcisi, & non toleratus, accepto stipendio, celebrat pro aliquo, obligationi iustitiæ satisfaciit. Quia applicat illum fructum, quem ut Christi minister applicare tenetur. D. Th. 3. part. quest. 82. art. 6. Coninch. ibi. Suar. d. 86. sect. 1. Bonac. cum aliis d. 4. q. ult. punct. 6. n. 5.

23 Sacerdos autem præcisi & toleratus offert etiam Ecclesie nomine, quæ dum illum tolerat, non irritat eius acta, licet grauer peccet excommunicatus, si sponte se diuinis ingerat. Bonac. d. 4. q. ult. n. 6. n. 5.

24 Similiter si Sacerdos sit indignus, non uero præcisi, peccat sacrificans; & eius sacrificium suum habet valorem, quatenus fit nomine Christi, & Ecclesie: non tamen habet valorem respondentem eius precibus, ut persona particularis. Quia priuata peccatoris preces fructuosæ non sunt. D. Thom. 3. part. quest. 82. art. 2. & probat ex illo *Pron. 28. Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.* Quod intelligo, quoties ipsamet oratio peccaminosa est, ut contingit in peccatore sacrificante. Nam alioquin orationes peccatorum, quando debitis conditionibus sunt, exaudiuntur, non ex orantis merito, sed ex Dei misericordia. D. Thom. 2. 2. quest. 83. art. 16.

25 Præter Sacerdotem celebrantem dixi etiam offerre qui sacificationi ministrant, ut Diaconus, & alij vel Altari, vel choro seruiantes. Item qui petunt, vel procurant offerri sacrificium, qui stipem dant Sacerdoti, vel illum ad celebrandum inducunt, vel alio modo concurrunt ad celebrationem. Quia in moralibus, qui cooperatur alicui ex præfatis modis actioni, potest, & solet ab illa denominari. Demum etiam adstantes. Quia hoc ipsum est humano modo concurrere consentiendo, & communicando tali actioni: sicut dicantur moraliter ad actionem concurrere, qui comitantur, vel assistunt operanti. Colligo apertè id ex uerbis Missæ. Nam Diaconus simul cum celebrante dicit in Calicis oblatione: *Offerimus tibi Domine, Calicem salutaris.* Sacerdos ipse sæpè in plurali loquitur: *Suscipe sancte Trinitas hanc oblationem, quam tibi offerimus.* Et rursus, *Orate fratres pro me, ut meum, ac vestrum sacrificium.* Et de circumstantibus dicit: *Qui tibi offerunt.* Suar. dist. 77. sect. 3. Fagund. præc. lib. 3. cap. 6. n. 3. & 16. Vafq. d. 226. c. 2. Coninch. qu. 83. n. 108. Card. de Lugo d. 19. n. 232. Auerl. q. 11. sect. 9. Certè qui volunt Missam audire, non solum volunt

Seccio I. De Missâ Receptiones sentent. 91

volunt materialiter illas voces percipere, & videre, quæ sunt, alioquin Cæcus ac Surdus illo præcepto non obligaretur. Volunt ergo illud simul cum Sacerdote Sacrificium offerre.

26 Cæterum quamvis Præpositus relatus à D. Thom. in 4. dist. 45. dixerit ex intentione Christi Missæ fructum cunctis fidelibus applicari pro dispositione singulorum independentem à voluntate celebrantis: oppositum est contra sensum fidelium, qui iuxta Præpositi sententiam frustra curarent, Missas pro se, vel pro suis dici defunctis. Cum igitur ex Ecclesiæ praxi constet, aliquem Missæ fructum aliis posse applicari: nec Christum hanc applicationem suæ voluntati referre: conveniens institutionis modus, & Ecclesiæ traditioni conformis est, ut hic effectus detur illi, cui Sacerdos offerens tanquam dispensator mysteriorum, ipsum applicuit. D. Thom. quest. 82. art. 6. Coninch. q. 83. n. 155. Suarez. d. 79. sect. 9. Filliuc. tr. 5. n. 73. Auerla. q. 11. sect. 10.

27 Debet Sacerdos specialiter applicare sacrificium pro determinata persona, ut ipsi conferat speciale fructum tam satisfactionis, quam imputationis. Quia hic est modus communicandi talem effectum. Potest autem offerre pro pluribus, sed determinatis, inter quos integer fructus dividatur iuxta dispositionem designatam ab offerente. Quia hoc totum ab eius intentione dependet. Vasquez. distinct. 138. numer. 74. Granad. part. 3. contr. 3. art. 5. dist. 4. sect. 2. numer. 14.

28 Si Superior Sacerdoti subdito præcipiat, ut Missam pro tali persona offerat, teneatur obedire. Quia licet Sacerdos in applicandis Missis operetur ut Christi minister, cuius intentio censetur eadem cum intentione celebrantis, & ideo quoad hoc intentio Sacerdotis non subdatur Ecclesiæ, vel Superiori cuiuspiam; à quo possit irritari: subditur vero quoad obligationem offerendi, vel non offerendi, quæ potest esse gravis. Unde quando Superiores subditis præcipiunt, ut Missas offerant pro his, qui exhibere stipendium, vel pro fundatoribus, aut benefactoribus, qui saltem virtualiter contraxisse censentur cum Religione, cui sua bona tribuerint Missarum intuitu, quæ in illa assolent pro fundatoribus, & benefactoribus geri: peccant mortaliter contra virtutem contractum Religiosi, qui Missas iuxta Superioris præceptum non applicant. Fagund. præc. 1. libro 5. capite 10. numero 4. & 6. Henriquez, & Suarez apud ipsum.

29 Quando vero Superiores præcipiunt, pro devotis amicis, Prælati, Principibus, vel pro conversione Gentilium, aut Hæreticorum, vel pro communibus necessitatibus Missas offerri: subditi sub mortali non tenentur obedire. Quia nec Superiores obligare subditos tam graviter intendunt: cum id potius commendent, quam præcipiant. Fagundez præc. 1. lib. 3. capite 10. numero 6.

30 Si Sacerdos referat intentionem suam ad applicationem alterius, qui nondum Missam applicavit, quando dicebatur: frustratur Missa suo effectu. Quia hic non potest manere suspensum, nisi celebrans apposuerit secundam, vel tertiam applicationem, quæ fortitur effectum. Franc. de Lugo de Sacrament. lib. 5. capite 3. numer. 41.

Debet Sacerdos, cum celebrat, habere saltem virtutem intentionem. Quia post Missam dictam haud illam poterit applicare. Non enim potest Missam applicare, nisi dum gerit Christi personam, ut eius nomine dispenset: Sed non gerit Christi personam nisi dum celebrat: Ergo tunc solum poterit Missæ fructum applicare. Coninch. q. 83. n. 167.

31 Debet dñ celebrat, habere saltem intentionem virtutem

CAPVT IV.

De Missæ Fructu.

32 **M**issa effectum aliquem ex opere operato habet, ut causam particularem & proximam illius, id est, vi sacrificij præter omne meritum operantis aliquid infallibiliter conferat non ponentibus obicte. Quia ex antiquissimo Ecclesiæ tam vñs, quam sentu cuncti fideles offerunt Missam, ad obtinendam remissionem peccatorum suorum, vel alienorum etiam: & ad subueniendum humanis indigentis: & sibi persuadent, non pendere Missæ fructum à sanctitate Ministri, sed independentem ab eius merito, vi sacrificij nobis aliquem fructum Dominicæ Redemptionis applicari. D. Thom. 3. parte quest. 79. art. 5. & quest. 82. art. 1. Suarez cum aliis distinct. 79. section. 1. Vasquez. distinct. 229. capite 2. Coninch. questione 83. numero 116. Bonacin. dist. 4. quest. ult. pun. 4. numer. 7.

32 Missa effectum aliquem ex opere operato habet, ut causam particularem & proximam illius, id est, vi sacrificij præter omne meritum operantis aliquid infallibiliter conferat non ponentibus obicte.

In particulari verò Missa habet specialem vim, ad impetrandos eos effectus, pro quibus obtinendis offertur. Quia ex Ecclesiæ praxi recepta, semper observatum est, ut celebrans orat in Missâ pro vivis & defunctis, & pro communibus, & particularibus hominum necessitatibus pro quibus etiam in Missali propriæ quædam orationes habentur: quod scilicet semper creditum est, plurimum valere Missam, ad conferendam his præcibus vim impetrandi. Hoc probat ex Patribus Catechismus Romanus tract. de sacrific. Suar. d. 79. sect. 2. Coninch. dist. 83. numer. 118.

33 Habet vim ad impetrandos eos effectus, pro quibus obtinendis offertur.

Hæc impetratio considerari potest in ordine ad proximè offerentes, vel ad Ecclesiam, quæ remotè offert: vel ad Christum, qui principaliter offert per suum Ministrum. Nec est dubium quin offerentes proximè, firmiter sacrificent, vel offerant, per Missam, sicut per aliqua bona opera, possint impetrare. Rursus Ecclesia quatenus offert mediata sacrificium per Sacerdotem, sic per eundem quasi per legatum à se destinatum, Deum orat, ab eoque impetrat, quin obstat malitia Ministrorum, ut aliqua ratione tempore exaudiatur, & bonum aliquod semper Ecclesiæ, saltem in communi proveniat ex Missæ sacrificio, nisi Sacerdos sit præcursus, & vitandus, per quem sicut Ecclesia non vult offerre, sic nec orare, nec impetrare. Suar. distinct. 79. sectione 1. Vasq. distinct. 229. capite 2. Coninch. q. 83. numer. 116.

34 Hæc impetratio considerari potest in ordine ad proximè offerentes, vel ad Ecclesiam, quæ remotè offert: vel ad Christum, qui principaliter offert per suum Ministrum.

Missæ sacrificium iuxta suam directam constitutionem ex opere operato remittit penam aliquam temporalem immediate, quatenus Christus externæ satisfactioni certam portionem suorum meritorum annexuit ad certum remissionis effectum infallibiliter conferendum.

35 Missa ex opere operato remittit penam aliquam temporalem

DISCOBAR
Theob. More
Tom. III. IV.
F. IV.

ius pro quibus offertur, nisi obicem apponant. Hunc effectum meritò ex opere operato vocitatum, quia ponitur independens à dignitate, vel deuotione ministrantis, & ultra meritum recipientis ex promissione Dei certa, quam probat communis Ecclesiae consensus, & Trident. sess. 22. cap. 2. & can. 3. D. Thom. quest. 79. artic. 5. Suar. dist. 79. sect. 6. Vasq. dist. 228. cap. 4. Bellar. l. 2. de Missa. cap. 4. & 7. Henric. l. 9. c. 13. n. 1. qui plurimos citant.

36

Conducit, ad
impetrandum
remissionem al-
terius partis
pœnæ.

Præter illam partem pœnæ, quæ condonatur ex vi satisfactionis applicatæ per Missam, conducit, quoque hoc sacrificium ad impetrandum remissionem alterius partis pœnarum. Quia Missa est per se sufficiens ad impetrandum quodlibet bonum præsertim spirituale, cuiusmodi remissio temporalis pœnæ censetur. Suar. dist. 79. section. 6. Filiuc. tract. 5. num. 68. Fagund. præc. 1. lib. 4. cap. 1. num. 11. Card. de Lugo d. 19. n. 158.

37

Hic effectus
præstari potest
mediate, vel
immediate.

Hic verò effectus præstari potest dupliciter, scilicet mediata vel immediata. Mediata fit quatenus Missæ sacrificium impetrat gratias præuenientes, & viros spirituales ad opera penitentiae præstanda, quibus Deo satisfacere possumus pro pœnis peccatorum nostrorum, vel alienorum etiam quoties aliis satisfactionem nostram applicamus. Et hunc modum satisfactionis dari de facto censeo. Aversa de Eucharistia quest. 11. sect. 11. & de penitent. quest. 3. sect. 3. Immediata fieret, si per Missam orationi coniunctam impetraretur remissio pœnæ debitæ peccatis illorum, pro quibus oratur, nihil illis inferri operantibus.

38

Quatenus
propitiatoriu
est hoc sacri-
ficium, confert
aliquomodo
primam gra-
tiam.

Sacrificium Missæ quatenus propitiatorium est, confert primam gratiam, & remittit peccata mortalia saltem aliquomodo: quod ita certum est apud Catholicos, ut oppositum censeatur erroneum. Quia hoc significant verba illa consecrationis: *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Quæ meritò Patres de sacrificio explicant inueniunt; nam in Cruce nullus Calix profusus est. Quare Concil. Brachar. III. c. 1. & Iulius Papa in cap. omne crimen de consecrat. dist. 2. dicunt, omne crimen, atque peccatum, oblati Deo sacrificiis, deleti. Ballam. lib. 5. de Missa, cap. 2. Henric. lib. 9. cap. 15. n. 1. Suar. d. 79. sect. 3. Vasq. d. 228. c. 1. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 3. num. 2. Coninch. q. 83. num. 137. Martinon. de Eucharist. d. 39. num. 1. & 2.

39

Quatenus
placet Deum,
hic effectus est
infallibilis.

Porro effectus Missæ, quatenus placat Deum & eius indignationem auertit, infallibilis est tali mensura, qualem Deus in eius institutione designauit. Quia effectus, quem Missæ sacrificium habet, ut propitiatorium est quoad remissionem pœnæ iuxta mensuram institutionis suæ, semper est infallibilis, si obex non apponatur, ut communiter Theologi fatentur: Ergo pariter erit infallibilis quoad placandum Deum in ordine ad remissionem culpæ, cum uterque effectus ab eadem virtute propitiandi procedat. Card. de Lugo d. 19. n. 143.

40

Quatenus
impetratoriu
est, habet sa-
pe effectum
aliquem in-
fallibilem.

Quatenus autem hoc sacrificium impetratorium est, habet semper effectum aliquem infallibilem in subiecto capaci. Et quidem si peccator oret, & Missam faciat pro sua conuersione offerri, nec opponat impedimentum, impetratio specialium auxiliorum infallibilis erit, saltem ex promissione præcibus facta. Suarez

dist. 79. section. 3. Filiuc. tractatu 5. numero 61.

Præterea ob Missæ sacrificium illa semper auxilia Deus confert, quibus quantum est ex se, sincere expetit peccatorem conuertere: & peccator conuerteri possit, si velit. Vnde nos Missam licite offerimus ad impetrandum auxilium efficacius, & frequenter illud impetramus; interdum verò datur inefficax secundum diuinæ voluntatis consilium. Censeo tamen propter Missam dari semper auxilium validius, & efficacius quoad actiuitatem internam, quam sine Missa daretur eidem peccatori. Quia sic decet tanti sacrificij dignitate. Colligo, auxilia, quæ per Missam conferuntur, non esse semper efficacius, & sufficere ad dignitatem Sacramenti sufficientia esse. Quia sicut sufficit, ut gratia Sacramentalis sufficientia inducat auxilia: sic etiam sufficit, ut Missa pro peccatoribus oblata sufficientia auxilia causet. Nec expedit, impetrationem auxiliorum efficacium infallibilem esse, ut semper cum timore, ac tremore nostram salutem operemur. Suar. d. 79. sect. 3. Fagund. præc. 1. lib. 4. cap. 2. n. 18. Bonac. d. 4. quest. ultim. punct. 3. num. 4. Coninch. dist. 83. n. 140.

41

Ob Missa-
sacrificium Deum
seper illa co-
fert auxilia,
quæ possit
peccator con-
uertere.

Non confert Missa ex opere operato gratiæ sanctificantis augmentum in illis iustis, pro quibus offertur. Quia aliquo vtiliter offerremus Missam pro paruulis, amentibus, ac phreneticis ad augendam ipsorum gratiam ex opere operato: quod tamen est contra sensum, & praxim fidelium, & valde temerarium. Verum quamvis Missa non impetret immediate gratiæ augmentum, mediata potest illud impetrare, dum offertur pro iustis, ut illud conferatur auxilium excitans adactus virtutis eliciendos, quibus eorum gratia meritorie augeatur. Quia si Missa peccatoribus impetrat auxilium excitans ad conuersionem: cur non pariter iustis impetrabit auxilium ad augendam meritorie gratiam frequenter efficacem, interdum inefficacem: semper tamen quoad internam actiuitatem validiorem, quam quæ sine Missa concederetur. Suar. d. 79. sect. 3. Vasq. d. 228. c. 3. Coninch. q. 83. n. 131. & 137.

42

Non autem
confert gratia
sanctificantis
augmentum ex
opere operato.

Conducit Missa ad remissionem venialium saltem mediata, scilicet per impetrationem auxiliorum, quibus eliciantur actus ad venialium remissionem. Quia Trident. sess. 22. c. 2. profatur, per Missam applicari virtutem passionis in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum, nempe venialium. Vasq. d. 228. c. 3. Suar. d. 79. sect. 5. Fagund. præc. 1. lib. 4. cap. 4. num. 1. Coninch. quest. 83. num. 136. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 3. num. 5.

43

Conducit ad
remissionem
venialium.

Secluso quouis actu, quo peccatum veniale formaliter, aut virtualiter detestemur, potest nobis per vim huius sacrificij remitti sine mutatione nostra physica, quæ vel gratiam habitualē, vel donum aliud recipiamus, vel aliquem eliciamus actum. Quia cum veniale peccatum non relinquit propriam maculam, quæ priuationem includat alicuius doni: sed solam deordinationem habitualem respectu Dei displicentis in homine propter actum præteritum: potest Deus tollere maculam venialem, dum non detur obex actualis, aut habitualis complacentiæ, per mortalem condonationem externam, sine physica muta-

44

Secluso quo-
vis actu, po-
test nobis ve-
niale vi Mis-
sæ remitti.

Sectio I. De Missa Receptiores sententia. 93

mutatione illius, qui venialiter peccauit. Suar. d. 79. *sect. 5.* Coninch. q. 83. *num. 1.* 6. Fagund. *prae. 1. 4. c. 4. n. 5.* Quid circa hac de facto Missa gerat, *sect. 2.* expendam.

45 Ad hac Missa valet ad impetranda temporaria bona, quatenus spiritualibus defuerint. Quia Ecclesia Missam offert pro fructibus terrae, pro pace, pro infirmis, & in Canone dicit, offerri pro *spe salutis, & incolumitatis nostrae*, & peculiariter orationes adhibet in Missa pro bonis temporariis ad impetrandam pluiam, & serenitatem, ad famem depellendam, tempestatem, ac pestem ablegandam: supponens utique, posse talia bona per Missam obtineri, quae petitionem omnem reddit efficacior, & faciliorem omnium bonorum impetrationem: faciliorem inquam, non infallibilem. Nam hac bona non debent absolute peti, sed solum quatenus Deus viderit expedire. Coninch. q. 83. *n. 13* 6. Card. de Lugo d. 19. *n. 11.*

46 Dixi superius, dari quatuor Ordines offerentium Missae sacrificium: Christum Dominum, Ecclesiam, Sacerdotem celebrantem, & omnes alios cum Sacerdote concurrentes ad offerendum. Circa primum scio aliquos voluisse, Missae quatenus praesentatur offerri, respondere fructum quem pro libito Dominus alicui applicet. Citatur *Scotus quodl. 20.* Sed neque hoc ille asseruit, nec asseri cum fundamento potest. Quia sicut Christus iam per se nullum sacrificium offert, ita nec huius fructum per se cuiquam applicat; sed per Ecclesiae ministros; nec habet fructum distinctum ab eo, qui oblationi Sacerdotis respondet. Suar. d. 79. *sect. 8.* Filliuc. *tr. 5. n. 72.* Coninch. q. 83. *n. 149.* Circa secundum, & tertium *sect. 2.* Problemata instituantur.

47 Iam vero si rogetur, pro quibus Missa possit offerri, eiusve fructus applicari? Certum est, principalem offerentem, (quem *num. 45.* diximus esse Christum) offerre Missam non posse pro se ipso. Quia ut ait Apostolus *Hebr. 7.* non habet ullam necessitatem (quemadmodum Sacerdotes) prius pro suis delictis Hostias offerre. At ceteri Sacerdotes offerre possunt pro semet ipsis, cum ipsi Missae fructu indigeant. Possunt quoque pro aliis offerre, ut constat ex Paulo *Hebr. 5.* & ex Canone Missae, & ex ipsa naturae sacrificij, quod pro aliis etiam est institutum. Quapropter in ordinatione datur Sacerdoti potestas offerendi pro viuus & defunctis.

48 Sacerdos quidem non solum potest, sed etiam debet Missam offerre pro tota Ecclesia Militante, omnibusque eius membris, specialiter pro praecipuis, quae nominari solent. Quia debet Sacerdos se conformare Canoni Missae, ubi dicitur, sacrificium offerri pro Ecclesia sancta Catholica, pro Papa, pro Antistite, pro Rege, & omnibus Orthodoxis. Monuerim tamen, illam obligationem non esse iuris diuini, nam ex illo non habetur: sed ab Ecclesia imponi, dum illa verba praescribit. Quare Sacerdos quatenus offert Ecclesiae nomine, nec licite, nec valide potest, aliquem ab hoc generali fructu excludere, quia non potest intentionem Ecclesiae mutare. Laym. *l. 5. tr. 5. c. 2. n. 16.* Bonac. *d. 4. quae. ultim. puncto 5. numer. 2.* & 3. Suarez *dist. 78. sect. 2.*

49 Potest offerri Missa pro quibuslibet excommunicatis indirecte, quatenus offeratur directe pro

Prouinciis haeresi infectis, vel pro viris Apostolicis, qui procurant reductionem excommunicatorum. Quia hoc nullibi prohibetur. Potest celebrans suo nomine tanquam persona priuata orare, & offerre Missam pro quolibet excommunicato, etiam non tolerato quatenus actio sacrificandi est opus operantis, habens ut sic vim impetrandi, vel etiam satisfaciendi. Quia hoc non est prohibitum ab Ecclesia, sed solum publicum sacrificium, ut offeratur nomine Christi, vel Ecclesiae cum omnibus Ecclesiae suffragiis. Non licet pro non toleratis Missam offerre. Quia grauius praescribit Ecclesia, ne Sacerdos in nomine Christi, vel Ecclesiae Missam pro his offerat. At si Sacerdos de facto celebret pro non toleratis, ut Ecclesiae personam gerit, applicatio Missae non valet: ut autem gerit Christi personam, applicatio, quamvis illicita valet, si sit capax subiectum. Quia Ecclesia sub prohibitione tollit omnem fructum sacrificij, qui suo nomine non toleratis posset provenire; non vero potest tollere fructum Christi nomine prouenientem; hic enim solummodo a celebrantis in nomine Christi voluntate dependet. Conueniunt Doctores.

50 Pro peccatoribus etiam publicis potest Missa offerri quoad bonorum spiritualium impetrationem, vel etiam temporalium, quae ad animi publicis conferant salutem. Sic in Missali peculiariter orationes habentur pro peccatorum expiatione, nimirum ut virtute Missae conferantur peccatoribus auxilia gratiae peculiariter tam ad conuersionem, quam ad euiranda noua peccata per obseruantiam praepiorum: ut simul etiam excitentur Angeli custodes ad Deum pro suis alumnis exorandum, ut impediatur Diabolus, ne plus nimio noceat, vel tentet, neque ligatos teneat homines in continuo criminis affectu. Quoad satisfactionem vero non prodest illis; quia non sunt capaces. Valsq. d. 227. *n. 4. & 25.* Suar. d. 72. *sect. 2.* Auerfa q. 11. *sect. 10. §. 7.* Henricq. *l. 9. c. 15. n. 2.*

51 Infantes quoque licet sint satisfactionis incapaces, possunt ex Missa impetrationis fructum recipere. Idem Clemens Roman. *l. 8. Constitutio. c. 10.* iubet, in Missam sollempni pro infantibus orare, ut eos Dominus reddat suo in amore perfectos, & ad mensuram perducat aetatis. Energumeni si sint adulti, & iusti, fructum etiam satisfactionis percipient. Quia Concilium Eliueritanum *c. 29.* solum prohibet, Energumenos Missa ministrare, vel eorum nomen ad Altare cum oblatione recitari, qui propter publica peccata traditi fuerant demonis potestati. Na de ceteris Energumenis fidelibus *c. 37.* decernit, non esse negandam ipsis communionem: Ergo non denegandus erit fructus satisfactionis ex Missa proueniens. Suar. d. 72. *sect. 2.* Laym. *l. 5. tr. 5. cap. 2. n. 6.* Filliuc. *tr. 5. n. 44.* & alij communiter.

52 Pro defunctis in Purgatorio existentibus potest Missam offerri definit Trident. *sess. 22. c. 2.* & Et pro defunctis in Purgatorio existentibus. Consentiant Patres ac Doctores Catholici contra Nouatores. Quia animae in Purgatorio existentes sunt membra viua corporis Ecclesiae, & torquentur pro delictorum reatu: Ergo iuari possunt sacrificiis, quorum fructus satisfactionis ipsis applicetur infallibili lege. Bellarmin. *tom. 3. lib. 2. de Missa, cap. 7.*

Pro

ESCOBAR
Theol. Mor.
Tom. III. IV
F. IV

53
Pro damnatis
minime.

Pro defunctis damnatis non potest Missa offerri. Quia cum sint extra salutis statum, & omnis beneficii gratuiti incapaces, nec satisfactionem, nec impetrationem Missae possunt participare. D. Thom. 3. p. 2. q. 52. art. 3. Bellarm. lib. 2. de Missa, c. 6. Vasq. d. 227. c. 5.

54
Pro sanctis
bonis im-
pro- offerri
etiam dicitur.

Improprie demum dicitur Missa pro sanctis beatis offerri non quoad satisfactionem, qua non indigent: nec directe quoad impetrationem gloriae accidentalis; nam haec habet in beatis singulis determinatam legem, quae directe non pendet ab orationibus nostris; sed quo ad agendas gratias Deo pro beneficiis in beatos collatis, & ad ipsos Sanctos honorandos, & inuocandos. Vasq. d. 227. c. 5. Bellarm. lib. 2. de Missa, cap. 8. Fagund. praec. 1. lib. 3. c. 11.

55
Quidnam re-
quiratur in
eis, pro quibus
Missa dicitur?

Iam vero exprimam, quidnam requiratur in eis, pro quibus Missa dicitur, ut eius fructum percipiant. Profecto quatuor communiter requiruntur, capacitas scilicet, status, indigentia, dispositio. Capacitas confertur communiter per Baptismum. (Sed iam vidimus supra, quo ad impetrationem prodesse non baptizatis, & infidelibus; & fortan etiam quo ad satisfactionem catechumenis.) Status requiritur viatoris, quo nomine comprehenduntur etiam animae Purgatorii, quia nondum ad ultimum gloriae terminum perueniunt. Requiritur indigentia, nempe ut illi, pro quibus sacrificium offertur, habeant aliquem reatum poenae temporalis ex culpa relictum, ut Missa satisfactionem participent. Quia si culpa nondum sit remissa, huiusmodi culpa poena non remittitur. Nec enim institutioni Missae, nec rationi est consonum, ut stante culpa, eius poena remittatur. Denique requiritur dispositio; sed certum est, quoad impetrationem prodesse Missam etiam peccatoribus. Suar. d. 34. sect. 10. Fagund. praec. 1. lib. 4. c. 1. n. 19. & alij communiter.

56
Missa valor
quatenus
Christo offer-
tur, est infinita.

Quaeritur, utrum Missae valor sit infinitus? Certè valor Missae quatenus offertur à Christo principaliter, & à Sacerdote Christi personam gerente, valorem habet infinitum. Quia tunc tam res oblata, quam primarius offerens est Christus Dominus habens infinitam dignitatem, & sanctitatem ob hypostasim divinam, unde sufficientem habet proportionem, ut possit ad infinitum effectum operandum institui. Suar. d. 79. sect. 11. Coninch q. 83. n. 179.

57
Quatenus
autem est opus
operantis pro-
ximi, id est,
Sacerdotis, fi-
nitum est.

Dg valore itaque Missae nulla est dubitatio, tota quaestio circa fructum versari potest. Valor enim distinguitur ab effectu; nam valor significat dignitatem moralem huius oblationis, ut sufficere possit ad meritum, satisfactionem, & impetrationem, si iuxta divinam institutionem ad aliquod eorum referatur. Effectus autem est id, quod de facto fitur, vel dari potest iuxta divinam institutionem, quae completam vim proximam producat ad talem effectum tali sacrificio contulerit. Et quidem valor Missae, quatenus est opus operantis proximi (nempe Sacerdotis vel aliorum coofferentium) finitus est, sicut aliorum operum. Quia in hac oblatione magis attenditur offerentis dignitas, & deuotio, quae finitae sunt in hoc casu: quam dignitas, seu quantitas rei oblatae. Alioquin oblatio, qua Deipara suum Filium in Templo obtulit, valorem habuisset infinitum. D. Thom. 3. p. 2. q. 79. n. 5. Card. de Lugo d. 19. n. 254.

58

Fructus Missae potest dici, vel infinitus inten-

sus, vel extensus: uterque rursus sumi potest cathogorematicè, vel syncathogorematicè; fructus esset, infinitus cathogorematicè intensus, si simul remitteretur debitum infinitae poenae simpliciter, vel impetraretur aliquid infinitum simpliciter; sed neutrum unquam contingit, & ideo conveniunt Doctores, Missae fructum esse intensus cathogorematicè finitum. Quia Deus nolit, conferri per Missam infinitum simpliciter effectum; sed finitum, ac determinatum, quem ipse novit; & nos colligimus ex Ecclesiae praxi, plures Missas applicatas eidem: quia scilicet sentit, unicam non semper totius poenae remissionem, vel totius petitionis impetrationem conferre. D. Thom. in 4. d. 45. q. 2. a. 4. quaestione. 3. ad 2. Suar. d. 79. sect. 11. Filiuc. tr. 5. n. 83. Coninch. q. 83. n. 191. Bonac. cum aliis d. 4. q. ultimum punct. 4.

Fructus hic dici potest infinitus intensus syncathogorematicè, quatenus crescere potest quoad satisfactionem iuxta dispositionem eorum, quibus applicatur: & sicut dispositio crescere potest sine termino: sic pariter remissio poenae crescere potest in infinitum. Similiter quoad impetrationem crescere potest in infinitum, quatenus nunquam possumus aliquid petere, quo non possumus petere, ac impetrare aliquid maius, si nimirum offerentium deuotio, vel multitudo crescat; si quidem singulis conferentibus particularis fructus impetrationis, & satisfactionis, minor, vel maior secundum maiorem, vel maiorem ipsorum dispositionem, correspondet. Vasq. d. 230. n. 15. Coninch. q. 83. n. 187. Card. de Lugo d. 19. num. 242. Auerla q. 11. section. 9. §. 5. intelligitur.

Extensus diceretur infinitus cathogorematicè Missae fructus, si videlicet simul infinitis hominibus poena finita remitteretur: vel bonum aliquod infinitum posset impetrari. At cum nunquam dentur infiniti homines simul, certum est, non dari fructum extensus cathogorematicè infinitum. Doctores proxime citati.

Quando plures offerentes, seu coofferentes ad idem numero sacrificium concurrunt, singuli quatenus offerentes sunt, accipiunt integrum fructum, non minorem, quam si vnus offerens daretur. Vnde talis fructus dici potest syncathogorematicè infinitus extensus. Quia hic fructus adscribitur offerentibus, quatenus cum debita dispositione cooperantur ad tanti sacrificij oblationem; sed multiplicatis offerentibus multiplicatur dispositio, & oblationes: Ergo fructus debet ad offerentium numerum multiplicari. Suar. d. 79. sect. 12. Filiuc. tract. 5. n. 86. Merat. tom. 3. de Euch. d. 38. n. 4. Diana p. 5. tr. 14. resol. 112.

Missa fructus quo ad impetrationem est infinitus extensus syncathogorematicè, quatenus Missa pro multis oblata, non minus impetrat singulis, quam si pro vno tantum offerretur. Quia impetratio sola Dei misericordia nititur, & respicit meram ipsius liberalitatem: At ad hanc accipiendam Missae sacrificium est infinitè Deo gratum, nam ex parte principalis offerentis, quam ex parte rei oblatae, cuius valor semper excedit quemlibet beneficiorum numerum: Ergo ex se sufficiens est ad impetrandam quamlibet beneficiorum multitudinem. D. Thom. in 4. dist. 45. quaest. 2. art. 4. quaestione. 2. Suar. dist. 79. sect. 12.

Sectio I. De Missâ Receptiones sentent. 95

63 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*

Denique Missâ fructus quoad satisfactionem quæ correspondet illis, pro quibus Missâ dicitur, quæ correspondet illis: quare si pro multis offeratur, in singulis proportionem servat: minuitur. Quia in singulis diuina sic facta censetur, ut cuiuslibet oblationi determinatus respondeat effectus qui totus applicari possit vni, vel multis: non autem in singulis multiplicari, sed diuini iuxta ipsorum numerum. Institutionem hanc colligimus ex communi praxi iam Apostolicis confirmata decretis, quibus iubentur Sacerdotes vni soli Missam applicare, non pluribus, cum ab vno recipiant stipendium. D. Tho. Scot. Gabr. & alij, quos sequitur Suar. d. 79. sect. 12. Henr. l. 9. c. 19. n. 1. Bonac. d. 4. q. 1. p. 1. c. 4. n. 6. Diana p. 4. r. 4. r. 101. 196. p. 5. r. 12. r. 101. 81.

64 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*

CAPVT V.

De celebrandi Tempore.

64 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
Quæ post ordinationem Sacerdotis per annum non celebrat, non delinquit. Quia licet detur præceptum celebrandi, non ita videtur vigere post Sacerdotium susceptum, ut mox debeat nouus Sacerdos celebrare: Requiritur ergo congruum temporis spatium ad ritus, & ceremonias addiscendas, & multo magis ad animæ preparationem, & ad deuotionis fomentum. *filluc. tract. 5. n. 91. & alij.*

65 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Si detur causa iusta non celebrandi per diuturnum tempus, non erit peccatum abstinere. Quia quamvis sit Sacerdotibus impositum celebrandi præceptum, hoc habet, sicut alia suas iustas excusationes. *filluc. tract. 5. n. 91. Suar. d. 82. sect. 2. & alij communiter.*

66 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Si vero Sacerdos sine iustâ causâ per diuturnum tempus à celebratione abstinere, regulariter lethale peccatum committit: Quia quidquid sit de principis intrinsicis obligationis celebrandi, extrinseca principia satis celebrationem suadent. Nam Sacerdos nunquam, vel rarissime celebrans communiter, spirituale detrimentum, periculum liberius delinquendi, & aliorum scâdâlium incurrit. Nec moraliter hæc omnia possunt à nunquam, vel rarissime celebrante vitari. *Manuel in sum. p. 1. c. 247. de Missâ. n. 4. Card. de Lugo d. 20. sect. 1. Suar. d. 82. sect. 1.*

67 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Simplex Sacerdos die festo (quando non est alius, qui celebret) tenetur sub mortali facere Sacram, quod laici possint audire ad præceptum implendum. Quia charitas obligat ad succurrendum necessitati præsertim spirituali proximi, quoties commodè possumus: sed ille Sacerdos tunc potest tali fidelium necessitati succurrere: Ergo tenetur. Datur autem vera necessitas, quia licet populus non peccaret non audire tunc Sacram, priuaretur tamen spirituali fructu, quem ex facti audicione perciperet, pluribus forsitan necessitatum ad vires animi reparandas. Profecto rarissime Sacerdos in festo populum sine Missâ relinquit, quin aliquam infamiam notam incurrat, quam ex charitate propria tenetur evitare. *Manuel in sum. tom. 1. c. 247. n. 6. Mouret p. 3. c. 5. §. 8. m. 1.*

Exhib. & Mend. Theol. Moral. T. III.

68 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Certè iure diuino nec singulis Sacerdotibus, nec singulis Ecclesiis, nec Ecclesiæ toti præcipitur, vel prohibetur quotidianum sacrificium. Quia nullibi reperitur talis determinatio temporis iure diuino facta. *Suar. d. 82. sect. 2. cum alijs.*

69 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Cathedralibus Ecclesiis quotidiana celebrationis inest obligatio. Quare debent Episcopi, vel Praefecti talium Ecclesiarum curare, ne desit vllâ die in illis sacrificium. Quia ex c. *Iteratur, de consecr. d. 2. & c. cum creatura, de celebr. Missar. præscribitur.* Inuit Ecclesiæ consuetudo, quæ vim legis habet, & communis sensus fidelium, qui graui scandalo pungerentur, si sine iustâ causâ in his Ecclesiis sacrum omitteretur. Quare censo eis stipendia cum hac obligatione exhiberi. *Sotus in 4. dist. 13. quest. 2. artic. 2. Valq. d. 232. num. 13. filluc. tract. 5. num. 104. Coninch. q. 83. n. 203. Azor. tom. 1. l. 10. c. 24. q. 2. Laym. l. 5. r. 5. c. 3. n. 5.*

70 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Eisdem rationibus hoc extenditur communiter à Doctoribus ad Ecclesias Collegiatis, si sufficientem habeant numerum Sacerdotum. Item ad Conuentus, vbi mediocri saltem sit sacerdotum numerus. Imò ad Ecclesias Parochiales, quæ si suppetit numerus competens Sacerdotum. At in his attendi debet consuetudo, seu constitutiones Synodales cuiusque Diocesis. *Valq. d. 232. n. 13. Coninch. q. 83. n. 205. Laym. l. 5. r. 1. c. 3. n. 2.*

71 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 In cunctis anni diebus, triduum Maioris Hebdomadæ si demas, celebrare licet, nisi forsan obster interdictioni alicubi. FERIA sexta Maioris Hebdomadæ celebrare non licet. Declarauit Innocent. l. cap. *Sabbatho, de consecr. dist. 3. fatus: idem in Traditione Ecclesiæ habet.* isto biduo Sacramenta penitus non celebrare. Quare Sacerdos in officio solemnium Parasceues non consecrat, sed hostiam pridie consecratam, & asseruatam consumit sine sanguine sub speciebus vini, quæ consuetudo generalis, & vetus inuolabilis vique ad hæc tempora perseverat. Quia cum Ecclesia recolat eâ die realem Christi passionem, & cruentum sacrificium, non repræsentat mysticè, nec immolat incruentè. D. Thom. 3. part. quest. 83. art. 2. ad 2. Sabbatho sancto similiter olim prohibitum fuit celebrare, ut constat ex præfato textu, nam Ecclesia per totum etiam illum diem in ieiunio, luctu, & repræsentatione mortis Domini cæ perseverabat, Missamque Resurrectionis nocte celebrabat in ipsâ. Postea verò Missâ Resurrectionis anticipata fuit ad ante meridianum Sabbathi tempus. Constat ex praxi Doctorum consensu.

72 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 An liceat eodem die sæpius celebrare: si roges, respondeo iure naturali vel diuino veritè non esse: iure tamen Canonico prohiberi. c. *suspensio, de consecr. d. 1. c. Consultus, c. Te referent de celebr. Missar.* Ita D. Tho. 3. p. q. 83. a. 2. ad 5. Inducitur hæc in capitibus duplex prohibitionis ratio, prima mystica scilicet ad repræsentandam sufficientiam vniici sacrificij cruenti Christi Domini: secunda moralis, quia vix potest homo se dignè singulis diebus ad Missam vnicam præparare.

73 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. q. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Quæ huius prohibitionis exceptiones in præfato c. *Consultus* continentur, prima Natiuitatis Domini, secunda occurrentis necessitatis. Et quidem die Natalis Domini tres Missæ dicuntur, ut triplicem Christi generatio diuina, temporalis, & spiritualis indicetur. D. Tho. q. 83. a. 2. ad 2.

Circa

EPISCOBAR
Theod. More
Tom. III. IV
Episcobar

74 Circa secundam exceptionem censetur causa sufficiens necessitatis, quando Parochus coadiutore carens, duas habet Ecclesias, ne alteruter populus die festo Missa prioretur. Quia uterque habet ius Missam suam in Parochia audiendi. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 7. §. 5. n. 9. Suar. d. 80. sect. 3. Vasq. d. 23. c. 5. Azor. to. 1. l. 10. c. 24. g. 8. Coninch. q. 83. n. 212. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Moneo tamen, requiritur, ut talis Parochus in oppidis diuersis diuersas Parochias habeat.

75 Parochus caris coadiutore & duas Parochias regens, Feria 5. Cœnæ solum in Parochia principaliori est celebraturus, & Eucharistia in monumento reconditurus: ne cogatur Feria 6. si velit in utraque officium agere, particulam immixtam vino sumere, subindeque non ieiunus in secunda communicare. Quod etsi quidam admittant, ne alterutra Parochia illius diei officio prioretur: nullumius petis, nec probat autoritas. Quare si Sacerdos non prauidens impedimentum in utroque loco celebraturus, & Eucharistia in monumento repositus: poterit non sumere vinum in officio priori, nec illud in Calice mittere: sed solum particulam hostiæ. Quia illa ceremonia non est adeo essentialis. Si verò iam vinum absumpsit, non peragat officium in altera Parochia, sed in Saccario Eucharistia recodatur. Suar. d. 80. sect. 3. Manuel in sum. to. 1. c. 247. n. 5. Martin. to. 4. d. 40. n. 7.

76 Varij præterea casus præter duos indicatos à Doctorib. annumerantur, qui bis posse in die Missam dici suadent. Primus ob sacrificij perfectionem; scilicet si Sacerdos post hostiæ consecrationem recorderetur, se dixisse iā eo die Missam, debet consecrare Calicem, & perficere sacrificium. Similiter si Sacerdos post consecrationem deficiat, nec adsit alius, nisi qui iam Missam dixit, & ablutionem, imò & alios postmodum cibos sumpsit, debet iterum celebrare, ne maneant sacrificium imperfectum. Auerl. de Euch. q. 11. sect. 15. §. Per uerba ex his. Secundus, ne moribundus sine viatico decedat, potest dici secunda Missa. Quia verè magna est communionis necessitas in mortis articulo. Tol. Syluest. Henr. Chamer. Graff. Azor. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. punct. 7. §. 5. n. 10. Coninch. q. 83. n. 215. Fag. pract. l. 3. c. 17. n. 8. Card. de Lug. d. 20. n. 44. Martin. d. 40. n. 12. Alij plures casus à Doctorib. exprimuntur, in quibus dissentient: ideoque ad secundam eos sectionem remitto. Monuerim interim casus hosce olim fuisse receptos ut in plurimum ob Sacerdotum paucitatem: nunc autem propter eorundem copiam in desuetudinem abiisse. Quare si alicubi nunc etiam tanta raritas Sacerdotum daretur, ut esset sufficiens necessitas, licebit iterata celebratio iuxta morem regionis, & de consensu Prælati, si possit obtineri. Addiderim, licere pariter sæpius in die celebrare, quoties iusta necessitas etiā extrinseca occurrat, videlicet populi perturbatio, multorum querimonia vel scandalum nisi rursus celebraretur. Quia in c. Consultuisti, de celebr. Missar. generaliter petitur iusta necessitas; & quia iure non determinatur, prudētis arbitrio relinquitur. Syluest. v. Missar. l. q. 7. Nau. c. 25. n. 87. Henr. l. 9. c. 30. n. 7. Lay. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Coninch. q. 83. n. 216.

77 Quamam hora celebrare liceat? si rogites. Missa priuata quacumque hora ab Aurora usque ad Meridiem dici potest. Et nulli licet ante Auroram, vel post Meridiem celebrare. Regula Missalis, Conc. Tolet. anni 1583. D. Tho. 3. p. q. 83. a. 2. ad 4. & Doctores communiter. Aurora

autem nomine non intelligitur ortus solis, sed eius irradiatio prima, quam alij vocitant primam aëris illuminationem, vel lucis initium, aut crepusculi, quod præcedit solis ortum per vnam, aut duas horas pro temporum varietate. Nam circa æquinoctia præcedit per horam & quadrans; circa Solstitia, per duas horas, & quadrans; circa media tempora plus minus, ut, prout magis accedit ad hunc, vel illum terminum. Card. de Lug. d. 20. n. 31. Auerl. q. 11. sect. 3. §. Quarto intra.

Ab hac Regula excipitur primo Natalis Dñi dies in quā conueniunt Doctores, primam Missam dici posse mox post mediam noctem, & sic seruat praxis Ecclesiæ. Quia hoc saltem conceditur in c. Noctē sanctā, de consecr. d. 1. Excipitur secundo necessitas, ratione cuius potest fieri sacramentum ante lucem, v. g. quoties id necessarium sit ad communicandum infernum alioquin forsan sine viatico decessurum. Quia nec consuetudo, nec Missalis præceptum obligare cum tanto rigore censetur, ut non sit maioris momenti moribundo succurrere, quam lucem ad celebrandum expectare. An ad hoc necessaria sit Prælati licentia, necne proprio Problemate discutiam. Certè mediā nocte posse propter moribundi Communionem celebrari existimo. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 2. Diana p. 2. tr. 14. res. 33. Tunc enim etiam præponderat moribundi necessitas, qui si diutius expectet, forsan sine viatico discedet. Tertio excipitur necessitas iter faciendi. Et quidem inter Episcopos privilegia numerantur, quod causa itineris vel ipse vel alius coram ipso possit ante lucem celebrare. Gloss. in c. final. de priuileg. in 6. quod communiter recipiunt Doctores. Imò potest quilibet Sacerdos ob necessitatem iter faciendi vel similem ante debitam horam celebrare ex sententiā Henrici. l. 9. c. 24. n. 4. & Sa v. Missa, n. 27. qui sic ait: Ante Auroram celebrare licet ob necessitatem aut urgentem causam, ut ob iter faciendum. At in editione correctā dicitur: Non licet ante Auroram notabiliter, aut post Meridiem celebrare sine dispensatione. Merito quidem. Quia non solum Missalis Rubrica repugnat, sed etiam consuetudo; sola quippe itineris commoditas non sufficit, nec timorati Sacerdotes id sine privilegio agunt. Fagund. pract. l. 3. c. 17. num. 3. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 3. Qui tamen excipit cum Soto in 4. d. 13. q. 2. a. 2. Nisi modica sit anticipatio cuius in materiā morali ratio non habetur. Vel nisi causa publica sit, v. g. quia populus peregrinationem est institutus. Adde pariter, nisi consuetudine sit inductum, ut quando dies breuissimi sunt, longe ante lucem pro famulis, operariis, & viatoribus sacra fiant: quod in Germania, Belgia, & Aquitania receptum esse testatur Gabriel. lect. 14. in Canon. Nauar. Vasquez Laym. & alij. Excipitur quartò privilegium, quale dicuntur Cardinales habere, ut quamvis iter non faciant, celebrent ante lucem. Diana part. 6. tr. 8. res. 40. Item omnibus fere Regularibus concessum est, ut ante lucem, vel post meridiem ex causa possint celebrare. Manuel tom. 1. sum. c. 24. §. n. 1.

An post Meridiem celebrare liceat, nec ne, fest. 2. exponam. In præsentī annoto, consuetudinem non celebrandi post Meridiem non certò esse cum obligatione graui recepiam. Forasan enim sicut ob humanam fragilitatem introducta fuit, sic in eius leuaten conseruatur. Aliquali

Seccio I. De Missâ Receptiones sentent. 97

quali tamen liberalitate recitata, ita ut latius accipiat Meridies, quam Aurora, non solum licebit inchoare Missam in Meridie quamvis ferre tota post illum dicatur: sed etiam aliquanto post Meridiem inchoari potest. Quanto vero tempore post Meridiem liceat inchoare Missam variant Auctores. Quidam assignant tertiam horæ partem, quidam dimidiam horam, alij tres quadrantes, alij horam. Card. de Lugo dist. 20. n. 38. & 41. Diana p. 2. tr. 14. ref. 34. & p. 5. tr. 13. ref. 7. Auerla q. 11. sect. 15. §. Attamen. Episcopus potest ob iustam causam dispensare, sicut in alijs Ecclesiasticis præceptis. Sine dispensatione potest celebrari ad communicandum moribundum. Ob publicam causam, quoties in diebus festis Missa solemnis, aut concio finitur post Meridiem, inchoari possunt post illam Missæ priuatae. Quia quando durat officium Missæ solemnis, pro Missis priuatis tempus censetur idoneum. Ob Principis funus, posse Missam inchoare longè post Meridiem docet Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 3. & Fagund. præc. l. 1. c. 17. Ratione itineris Episcopi possunt sicut per horam ante lucem, sic etiam post Meridiem celebrare, vel celebrantem audire. De reliquis Sacerdotibus id negatur, quia nullibi constat, illos tali privilegio fuisse, quod Episcoporum est proprium. A ratione vel itineris, vel necessitatis similis, omnibus Sacerdotibus licet per horam post Meridiem celebrare: quia maior latitudo conceditur in hoc termino, quam in matutino. Quod si Doctores moraliter extendunt Meridiem usque ad primam horam pomeridianam etiam non vigente necessitate, nil mirum, si ratione necessitatis extendatur. Existimo tamen ad illam extensionem exigere causam aliquam, qua posita, multò tutior erit celebratio per horam post Meridiem; Dian. p. 2. tr. 14. ref. 34. & p. 5. tr. 13. ref. 7. Philip. de la Cruz tr. 10. §. 1. coroll. 2.

Regularibus concessum est, ut una hora post Meridiem celebrare possint itineris vel alterius impedimenti legitimi causa. Porro hoc privilegium celebrandi per horam ante lucem, vel post Meridiem (ut aliquid operetur) intelligitur de hora vel ante, vel post tempus illud, quo licet iure communi celebrare. Quapropter quoties causa, vel necessitas, vel consuetudo concedunt horam pomeridianam celebrationi, poterit Religiosus post horam secundam celebrare. Magis amplum privilegium concessit Eugenius IV in Bulla 11. Bullarj Regular. ut iusta de causâ vel itineris, vel simili celebrarent usque ad nonam, Card. de Lugo d. 20. n. 32.

CAPVT VI.

De loco, quo celebrare liceat.

IN RE communi non licet celebrare Missam extra Templum, seu locum sacrum ad hoc spiritualiter deputatum. Quia sic expedire visum est, tum ad debitam huius sacrificij reuerentiam, tum ad maiorem fidelium deuotionem. Et quamvis antiqua iura postulent Templum consecratum iam vsus obtinuit, ut sufficiat locus benedictus, vel per Episcopum sigillatim ad diuinum cultû & sacrificium offerendum designatus, quod constat ex Trid. sess. 22. decreto de obseruandis, c. cuius Eccl. & Mend. Theol. Moral. 7. 11

randis in Missâ. Semper tamen requiritur, ut saltem altare sit consecratum. D. Tho. 3. p. q. 83. a. 3. & eius commentatores ibi. Syluest. Angel. & alij Thomistæ v. Missa.

Et quidem c. Missarum, de consec. d. 1. committitur Episcopo designatio locorum ad celebrandum per hæc verba: *Missarum solemnia non vbiq; sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemur.* Vnde colligo sufficere consensum Episcopi tacitum, id est, quod Episcopus per se, vel per suos officiales sciat, Ecclesiam aut Capellam fundari, ac in illam celebrari Missam, & non repugnet. Quia textus ille solum Episcopi permissionem requirit. Zerol. p. 1. præxi Episc. v. Missa, n. 1. Sylua tr. de benef. p. 1. q. 6. n. ult. Fagund. præc. l. 1. c. 1. 3. n. 5.

Ab hoc iure communi quidam casus excipiuntur quibus liceat extra locum sacrum celebrare. Primus est necessitas, vel ob facultatē à legitimo Superiore concessam, vel ob c. Sicut non alij, de consec. d. 1. Et quidem per necessitatē olim Apostoli per domos priuatas sacrum frangebatur panē, Act. 1. & Pontifices tempore persecutionis in domo priuata, vel in cryptis celebrabant. In ipsique carceribus sacrificia fuisse per acta, refert Baron. Anno 304. n. 39. Ann. 377. fine, Anno 404. n. 19. Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 3. Nunc in c. Concedimus, de consec. d. 1. Duplex casus assignatur: primus quando Templum sunt diruta ab hostibus, vel à temporum ruina: possunt interim Missæ in Capellis cũ tabulâ consecratâ celebrari, donec Templum restituantur. Coninch. q. 83. n. 224. & Laym. citat. Secundus casus est, quoties in itinere positus Ecclesia defuerit, tunc enim subdio, vel in tenetoriis sitacula consecrata, cæteraque sacra ministeria sacro peragendo necessaria non desunt, Missarum solemnia celebrari conceditur. Suar. d. 81. sect. 3. Fill. tr. 5. n. 14. Card. de Lugo d. 20. n. 48. Colligo inde, celebrari posse tam in Castris pro militibus, quam in littore pro nautis intra turremes existentibus, vel pro multitudine nauigantium in alijs nauibus, ut die festo Missam audiant. Suari. pro itinerantibus requirit, ut in multis diebus itineris non occurrat aptus ad celebrandum locus. Coninch. & Card. de Lugo postulat, ut alias diu debeant Missâ carere; non tamen assignant, quantum temporis exigatur, ut ratione itineris, vel similis causæ possit quis subdio celebrare, vel extra locum sacrum. Auerla q. 11. sect. 14. §. Tertio tamen. docet, sufficere necessitatē audiendi Missam in festo die. Censeo haud posse oppositum vel ex textu, vel vrgentiatione probari. Sa. v. Missa, n. 20. sic: *Licet in necessitate extra Ecclesiam celebrare sine licentiâ Episcopi, ut si quis sit in itinere, vel Ecclesia populum non capiat. Nec id prohibetur per Tridentinum.* Igitur ad necessitatē pertinet, quoties in magno populi conuentu, quem Ecclesia non capit, ad fores Ecclesiæ vel etiâ subdio decenti tamen loco celebrari solet. Card. de Lugo licentiam Episcopi requirit quando ad ipsum facilis patet aditus, vel ad eius Vicarium in his casibus. At Sa ibi Nauar. c. 25. n. 82. Valq. d. 23. c. 1. dicunt expresse licentiam Episcopi non requiri, quasi sola necessitas his in casibus sufficiat. Reor tamen licet licentia non ex obligatione, sed ex solâ decentiâ postuletur, rurius esse illam perire, quando faciliè obtineri potest. Henriq. l. 9. c. 27. n. 2. Auerla q. 11. sect. 14. §. Tertio tamen.

An liceat in mari, vel in fluuio celebrare sect. 2.

82

Commisita est Episcopo apti ad Missam loci designatio.

83

Quid casus ab hoc iure communi excipiuntur.

EPISCOBAR
Theok More
Tom III. IV
F. IV

84

1 2 alcu

Nam licet in disputatione. Interim Auerba quæst. 11. sect. 14. ini-
mari celebra- *tio* asserit Pontificem, vel saltem Episcopum
 posse licentiam ad celebrandum in mari exhibere. Coninch q. 83. n. 228. solum Papam posse huiusmodi dare licentiam arbitrat. Fagund. *prac. 1. lib. 3. c. 10.* testatur, præcessisse licentiam Clementis VIII. & Pauli V. addit Granado 3. p. contr. 6. tract. 14. d. 13. n. 2. Cyrenensem Episcopum vidisse Breue summi Pontificis, in quo declarabat, posse sine scrupulo Missam in mari celebrari. Rogatus summus Pontifex vt eandem facultatem pro ceteris concederet, illam negauit, & merito; nec tritimes ita sunt aptæ, sicut grandiores naues, nec ita indigent cum frequenter accedant ad terram, vbi possint Missam audire. Card. de Lugo d. 20. n. 89. Diana p. 5. tr. 3. resol. 40. videtur licentiam istam ad dies festos limitare. Reliqui Doctores proprio Ploblem. citandi absolute loquuntur, & praxis dies profectos comprehendit.

85

Quidam pos-
sint Episcopi
circa celebra-
tionis locum.
 Age, videamus, quid possint Episcopi circa locum celebrationis. Episcopis iter facientibus conceditur cap. *fin. de priuileg.* vt super altari portatili celebrare possint, vel assistere sic celebranti, non solum in casu necessitatis, vt ceteri possunt, sed ob solam maiorem commoditatem, ac deuotionem. Coninch q. 83. n. 224. Suar. d. 81. sect. 1. Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 3. Potest portare secum altare viaticum, & in itinere, non solum in sua, sed etiam in aliena Diocesi Missam dicere, aut dici facere. Hugol. *de potest. Episc. lib. 1. c. 2. §. 2. n. 4.* Diana p. 4. tr. 4. resol. 15. Quia hoc non est iurisdictionis contentiosa exercitium, sed cuiusdam priuilegij personalis, quod vbique est licitum. Nec istam facultatem Episcopis per Tridentinum aufertur putat Valq. d. 233. n. 1. Fagund. *prac. 1. l. 3. c. 13. n. 19.* Card. de Lugo d. 20. n. 49. Potest Episcopus in suo Palatio Oratorium erigere intra suam Diocesim tum ex cap. *fin. de priuileg.* in 6. tum ex praxi recepta. Recte quippe annotat Card. de Lugo Palatium Episcopi non reputari domum priuatam, ac proinde non esse sublatam Episcopis facultatem habendi Oratorium ad diuina deputatum, in quo celebrare possint vt ante Tridentinum. Poterat olim Episcopus suis subditis facultatem concedere, vt extra locum sacrum celebrarent, nec requirebatur necessitas, sed mera gratia sufficiebat. At Trid. *sess. 22. decreto de obseruandis*, abstulit Episcopis facultate concedendi licentiam ad celebrandum, extra Ecclesiam, vel Oratoria dedicata tantum ad diuinum cultum. Suar. d. 81. sect. 1. Coninch q. 83. n. 225. Azor. to. 1. l. 10. c. 26. q. 3. Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 4. At non abstulit Trid. facultatem, vt possint licentiam impetire celebrandi extra locum sacrum vel etiam deputatum specialiter diuino cultui, semel aut iterum in casu necessitatis. Quia ibi Concilium solum intendit abusus celebrationis tollere: talis autem dispensatio cum rationabili causa non debet inter abusus recense. Vnde non obstat Trident. quin possit Episcopus concedere huiusmodi facultatem non solum in casibus præfatis, sed etiam quando persona nobilis præsertim ratione senectutis, vel infirmitatis diu non communicauit, vel Missam audiuit: vel ob simile impedimentum Ecclesiam adire nequit, vt aliquando Missam audiat, & Eucharistiam recipiat. Card. de Lugo d. 20. n. 49. Valq. d. 233. c. 1. Reginald. *lib. 29. num. 176.* Bonac. d. 4. quæst. ult. punct. 9. num. 11. Nec abstulit Trident. Episcopis pote-

statem ad concedendam licentiam celebrandi Missam in Oratorijs etiam priuatis diuino cultui dumtaxat dedicatis. Quin possunt Episcopi talem licentiam concedere subditis etiam sine causa. Quia quoad huiusmodi loca vel Oratoria diuino dumtaxat cultui dicata, non fuit Episcopi immutata potestas. Suar. d. 81. sect. 3. Fagund. *prac. 1. l. 3. cap. 13. n. 19.* Verum Paulus V. die 10. Martij anno 1615. abstulit Episcopis, & Apostolicæ sedi reseruauit potestatem concedendi domibus priuatis Oratoria etiam dumtaxat celebrationi Missæ dicata per *Epistolam* iussu Pontificis scriptam ad omnes Episcopos à Cardinali Lancelloto, quam refert Fagund. citatus Scortia *de Missa c. 13. n. 3.* At crediderim, adhuc non tolli potestatem Episcopis concedendi qualibet Oratoria publicas, quamuis priuatis secularium ædibus adiuncta, dum scilicet patentem in publicam vianit egressum: Nec dandi licentiam, vt in casu necessitatis particularis semel aut iterum in domo priuata, vel etiam alibi celebraret. Quia nec Concilia, nec Pontifices vnquam voluerunt, in huiusmodi prohibitionibus magnæ necessitatis casum comprehendere. Cum enim tales casus frequenter occurrant in talibus circumstantiis, vt recurri ad Sedem Apostolicam non possit, necessaria moraliter est Episcopis talis dispensandi facultas, præsertim in regionibus ab Vrbe remotioribus. Vnde probabile admodum reor, etiam post Epistolam Pauli V. manere hanc in Episcopis potestatem lege Fagund. citatam.

Scio, Pontificem Cap. *In his de priuileg.* asserere, se concessisse Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, vt, vbicumque fuerint, sine Parochialis iuris præiudicio, cum Altari viatico celebrare valeant, nec ad hoc Episcoporum requiri consensum. Sixtus IV. Alexander VI. Innocentius IV. & alij Pontifices pleraque similia Regularibus priuilegia concessere. Manuel tom. 1. *Regul. q. quæst. 43. ar. 4.* Ioan. de la Cruz *Epistolam l. 2. c. 5. dub. 6.* Hieron. Rodrig. *resol. 9. num. 4.* citans Bullas in margine. An hæc priuilegia fuerint à Trident. derogata, necne, *sect. 22.* discutiam.

86

De priuilegijs Regularium circa hoc.

Si autem lubeat edificare, quonammodo Pontifex secularibus domestica Oratoria concedat? respondeo. Quando saculares Breue impetrant Pontificum, ad celebrandum in Oratorio domestico, seruare debent conditiones in ipso Breui appositæ. Quia sub his determinatur Pontificis concessio. At quamuis in Breui dicatur, vt Antonius (v. gr.) possit ad Missæ celebrationem habere Oratorium in domo suæ habitationis tali in loco vel oppido sita, & de facto sic ibi coaptatum Oratorium, & ab Episcopo constitutum, & approbatum: nihilominus si Antonius locum habitationis mutet, vel etiam Ciuitatem; potest rursus in hac alia domo constituere suum Oratorium, quod visitatum de nouo, & approbatum ab Episcopo celebrationi destinetur. Quia illa concessio fuit personalis, non localis: & per consequens personam sequitur, vbicumque commoretur. Nouar. in *summ. Bullar. tit. de Oratorijs priuatis n. 6.* Megali. to. 2. ref. 67. Diana p. 4. tr. 4. resol. 208. Præterea quamuis in Breui cõcedatur Antonio facultas, vt in Oratorio domestico celebrari possit in sui & familie suæ præsentia: sufficit, si quis de familia adsit, licet ipse Antonius non interstet, cui principaliter facul

87

Quonam modo Pontifex secularibus domesticis Oratorijs concedat.

Sectio I. De Eucharistia, Problemata. 99

facultas conceditur. Quia illa concessio dif-
 finitur famit, & reddit hunc sensum: Vt An-
 tonius possit celebrari facere in praesentia sui; &
 possit celebrari facere in praesentia familiarum suar.
 Quamuis enim particula *Et communiter* fa-
 ciat sensum copulatiuum, aliquando tamen su-
 ciat sensum disiunctiuum pro *Vel*. Manuel tom. 3. Regul.
 99. quest. 17. art. 19. Comitoli. in Respons. moral.
 lib. 7. quest. 9. num. 4. Portel. in Respons. parte 3.
 casu 49. Possunt Regulares habentes priuile-
 gium ministrandi secularibus Eucharistiam ex-
 tra suos conuentus: in his Oratoriis illam mi-
 nistrare communicare volentibus ex deuotione,
 quamuis id Episcopus prohibeat. Quia hic
 non potest priuilegia Regularium reuocare: nec
 id illi commisit Trident. circa ministrandam Eu-
 charistiam extra Conuentum. Moneo tamen,
 ne quid tale fiat contra expressam Episcopi vo-
 luntatem in gratiam pacis. Portel. citat. cap. 39.
 Diana resolut. 14. Auerfa de Euchar. quest. 11.
 sect. 14. Si quis tamen habens Oratorium do-
 mesticum in die festo nequeat Templum adire:
 non ideo tenetur facere, vt in Oratorio celebretur,
 ad Missam audiendam, quamuis inueniat
 Sacerdotem, qui gratis celebrare velit. Quia
 hoc priuilegium est derogatorium iuris com-
 munitis, & per consequens odiosum: quare nul-
 lus eo tenebitur vti. Secus esset, si Missa de fa-
 cto diceretur in tali Oratorio: tunc enim qui non
 potest Ecclesiam adire, bene tamen Oratorium:
 tenebitur ibi Missam audire. Quia in hoc casu
 non procedit ratio facta, sed potius videtur obli-
 gatio. Suar. d. 81. sect. 3. Auerfa d. 11. sect. 14.
 Diana p. 6. tract. 8. resolut. 80. & alij.

CAPVT VII.

De violata Ecclesia, vbi non licet Missam celebrare.

88 **E**CCLIA multis modis polluitur,
 ac violatur. Primò quidem homici-
 dio intra Ecclesiam facto, quamuis
 fiat sine sanguinis profusione, vt con-
 stat ex cap. *Proposuit*, de consecr. Ecclesie, & ex
 Can. *Si motum*, de consecr. dist. 1. Vnde Ecclesia
 non violatur homicidio perpetrato supra tectum,
 nec in tunicis, nec in cubiculis coniunctis, nec in
 sacristia, nec in cauernis sub Ecclesia, nec facta
 in patietibus suspensione à parte exteriori. Quia
 in quacunque parte ex praefatis peragatur, non
 fit intra Ecclesiam: nisi quando fit in cauerna,
 in qua dicitur Missa, aut quae deferuit ad sepe-
 liendum. Nec violatur homicidio absque cul-
 pa mortali perpetrato; nec homicidio non publico,
 quamuis mortali; nec homicidio, cuius causa,
 scilicet vulnus, data est extra Ecclesiam, quam-
 uis mors in ipsa contingat; quia tunc homici-
 dium in Ecclesia non perpetratur; bene tamen
 homicidio, cuius causa datur intra Ecclesiam,
 quamuis mors extra contingat; quia tunc ho-
 micidium fit intra. Et non tantum violatur ho-
 micidio mortaliter illicito contra iustitiam, sed
 etiam homicidio mortaliter illicito contra reli-
 gionem, vt homicidio à Iudice iuridice facto in-
 tra Ecclesiam: & etiam homicidio mortaliter il-
 licito contra foris iudicem, vt homicidio facto
 ab ipso occiso. Doctores communiter.

89 **S**ecundo violatur humani sanguinis effusio-
 ne intra Ecclesiam facta, vt constat ex cap. *Si*
Eschob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

Ecclesia, de consecr. Ecclesie, & ex Can. Eccle-
siis, de consecr. dist. 1. Vnde si fiat extra Ecclesiam,
aut si non sit publica, non violatur: & si non sit
copiosa, vt communiter Doctores aduertunt, &
nomine ipso Effusionis denotatur. Imò non suf-
ficit, quod sit copiosa, si percussio, & laesio non
fit grauis, & mortaliter illicita; vt potest contin-
gere, quando percussio fit in naribus. Nec suffi-
cit, quod sanguis effluat in Ecclesiam, si vulnus
fuit extra patratum: bene tamen si vulnus fa-
ctum fuit in Ecclesia, quamuis sanguis in ipsa
non profluat, & quamuis ad eius pauimentum
non perueniat. Sic Doctores.

90 **T**ertio violatur Ecclesia humani seminis ef-
 fusione intra ipsam facta, vt constat ex praefato
 cap. & Can. Requiritur tamen quod sit morta-
 liter illicita, & publica, & quod sit copiosa; &
 sufficit, quod fiat intra Ecclesiam, quamuis vi-
 que ad pauimentum non perueniat.

91 **Q**uarto violatur, quando in ea excommuni-
 catus vitandus sepelitur, vt aduertunt commu-
 niter Doctores ex cap. *Consuluit*, de consecr. sepultura ex-
 Ecclesie. & etiam quando Paganus in ea sepe-
 tur ex Can. *Ecclesiam*, 27. de consecr. dist. 1. &
 quando infidelis sepulchro addicitur, quamuis
 baptizatus ex Can. *Ecclesiam* 28. de consecr. dist. 1.
 Porro in quatuor praefatis casibus violatur so-
 lummodo Ecclesia, quando est consecrata, aut
 benedicta: non verò Ecclesias non consecratas
 aut benedictas, nec Oratoria. Violata autem Ec-
 clesia, etiam censetur cimiterium violari ipsi
 contiguum, vt constat ex cap. *Unico* de consecr.
Ecclesia in 6. E contra verò quamuis cimeter-
 rium violetur, non censetur Ecclesia violari, quia
 id nullo iure disponitur.

92 **Q**uinto Ecclesia consecrata consecrationem
 amittit, quando tota, aut maior pars destructa
 est, antè quam incipiat reparari, vt deducitur ex
 cap. *Ligneis*, de consecr. Ecclesie, & ex Can. *Ec-*
clesiis, de consecr. dist. 1. Ecclesia verò tantum be-
 nedicta etiam si tota ruat, si postea reaedificetur,
 non eget noua benedictione; quia manet idem
 solum, quod tantum benedicitur.

93 **H**is positis, non potest absque peccato mor-
 tali in Ecclesia violata, & nondum reconciliata
 celebrari. Quia celebrare est quid graue, & in
 praefatis Capitibus, & Canonibus prohibitum.
 Quod si contingat Ecclesiam violari, quando
 Sacerdos celebrat, si ad eius notitiam antè con-
 secrationem inceptam perueniat, tenetur à cele-
 bratione desistere: non verò consecratione in-
 cepta, facta videlicet consecratione panis. Addi-
 derim, quando adest rationabilis causa, posse de
 Episcopi licentia in Ecclesia violata celebrari.
 Suar. d. 81. sect. 4. Laym. lib. 5. tract. 5. c. 5.

94 **Q**ui verò contra huiusmodi prohibitionem in
 Ecclesia violata celebrat quamuis mortaliter de-
 linquat, non tamen irregularitatem incurrit, in-
 Cap. *Is qui*, de sententia excommunic. in 6. Quia
 violatio non est interdictum strictum, & nullo iure
 irregularitas contra celebrantes in Ecclesia vio-
 lata inducitur: nec incurrit aliam censuram, aut
 penam, quia nullo iure expressa inuenitur. Suar.
 d. 81. sect. 4. Laym. lib. 5. tract. 5. c. 5. Hurtad. de
 Missa d. 4. diff. 7.

95 **D**emum Ecclesia violata si consecrata erat,
 solum potest ab Episcopo iure ordinario recon-
 ciliari, sicut & consecrari. Ex commissione ta-
 men Romani Pontificis id etiam potest simplex
 Sacerdos, sicut possunt nostrae Societatis Sacer-
 dotes.

dotes in remotis Indiae regionibus. Si autem Ecclesia violata tantum erat benedicta, reconciliari potest à Sacerdote simplici per aquae benedictae aspersionem, ut dicitur in cap. *vis. de consecr. Ecclesiae, vel Altaris*, & per alias breues, ac faciles caeremonias in caeremoniali expressas. Et non desunt ut refert Henriquez apud Hurtad. citatum, qui affirmant, sufficere ad reconciliationem Ecclesiae violatae, quod bona fide sit semel in ea celebratum. Legendus Henric. lib. 9. c. 27. n. 5. & 6. Suar. d. 81. sect. 4. Laym. l. 5. tract. 5. cap. 5. n. 6. Coninch. g. 83. n. 227. Fagund. praec. 1. lib. 3. c. 14. Card. de Lugo dist. 20. numero 52.

CAPVT VIII.

De Altari, & eius ornatu.

96
Altare quid sit in communis?

ALTARE idem est ac Alta ara. Alta quidem, quia sacrificij locus in altum solet erigi obreueretiam, & significationem: Ara verò vel à precatione, nam Graeci precationes vocitant Aras: vel ab ardore, quoniam ibi victimae ardere solebant. Isidor. l. 15. Orig. c. 4. Macrobi. l. 3. Saturnal. cap. 3. Strabo de rebus Eccles. lib. 1. capite 7.

97
Altare Ecclesiasticum

Apud Ecclesiam Altare, dupliciter sumitur, primo pro tota mensura, super quam integrè Missa celebratur: secundo magis propriè pro lapide consecrato, qui maiori mensa superponitur. Vnde duplex Altare distinguitur, fixum, quod aliquando non est consecratum, & impropiè Altare dicitur, nec potest in eo celebrari: & portatile, quando lapis consecratus dimoueri potest, & hinc inde deferri; quia cum reliqua mensa siue lignea sit, siue terrea, siue lapidea non connectitur.

98
Mortale est, sine Altari consecratum

Mortale peccatum est, sine Altari consecrato celebrare. Quia cum sit praeceptum cap. *Altaria, de consecr. dist. 1.* & in materia graui, grauius obligat. Valq. 3. p. d. 233. c. 2. Fagund. praec. 1. lib. 3. cap. 22. num. 1. Suar. d. 81. sect. 5. Nec Episcopus in hoc praecepto dispensare potest, ut constat ex perpetua Ecclesiae consuetudine: nec summum Pontificem legi vnquam dispensasse. Vnde nec in casu grauissimae necessitatis ob communicandum moribundum poterit quis sine ara celebrare; quia perpetuus mos Ecclesiae grauius laederetur. Nihilus 3. part. qu. 83. artic. 3. dub. 3. post secundam conclusionem.

99
Solum Episcopus potest Altare seu Aram consecrare

Solum Episcopus potest Altare seu Aram consecrare. Cap. *Nullus presbyter, cap. Concedimus, de consecr. dist. 1.* Nec Episcopus id potest simplici Sacerdoti committere, cum in ius commune non habeat auctoritatem, & ius commune Episcopis consecrationem Altarium referret. cap. *Quamvis, dist. 68.*

100
Alii possunt Altare consecrationem

Papa potest simplici Sacerdoti committere consecrationem. Et Paulus III. anno 1549. in remotissimas infidelium terras, concessit, ut ibi possent Ecclesias erigere, vestes Sacerdotaes, corporalia, Calices altaria, cetera, si Episcopus, quia ea faciat, Catholicus ibi non adsit, benedicere, Manuël sum. 10. l. c. 247. concl. 15. dicitur idē Prædicatoribus, & Minoribus esse concessum. Et tom. 1. Regul. 99. g. 28. art. 2. Idem asserit, & in Bullario refert Bullam sextam Adriani VI. n. 4. & Bullam sextam Leonis X. num. 4. Consonat Portel. & Villalob. quos sequitur Hieron. Rodrig. resol. 9. n. 3. Imò Ioan. de la Cruz in Epit. tom. 1. l. 2. c. 5. dub. 8. concl. 3. affirmat, Prælatos Regulares posse consecrare Ecclesias & Altaria ex concessione Innocentij VIII. & Urbani II. quam et si Leo X. videatur reuocasse, postea cum alijs Paulus V. confirmauit.

dicere, Manuël sum. 10. l. c. 247. concl. 15. dicitur idē Prædicatoribus, & Minoribus esse concessum. Et tom. 1. Regul. 99. g. 28. art. 2. Idem asserit, & in Bullario refert Bullam sextam Adriani VI. n. 4. & Bullam sextam Leonis X. num. 4. Consonat Portel. & Villalob. quos sequitur Hieron. Rodrig. resol. 9. n. 3. Imò Ioan. de la Cruz in Epit. tom. 1. l. 2. c. 5. dub. 8. concl. 3. affirmat, Prælatos Regulares posse consecrare Ecclesias & Altaria ex concessione Innocentij VIII. & Urbani II. quam et si Leo X. videatur reuocasse, postea cum alijs Paulus V. confirmauit.

Super Aram consecratam retinere debet Sacerdos Hostiam & Calicem à consecratione usque ad consumptionem; nam usque ad hanc sacrificium non pericitur. Quod si prater suam hostiam alias particulas ad communionem Laicorum consecrauit, debet illas pariter retinere super Aram; quia verè pertinent ad idem sacrificium. Post summptionem verò potest vel illas distribuere communicantibus, vel in sacrario reponere sine Ara, quae solum celebrationi deferuit. Card. de Lugo d. 20. n. 69.

Rogas, quidnam possit Altare construere, vel destruere? In Ecclesiis non consecratis quilibet Presbyter erigere, vel demoliri potest fixum Altare, quod consecratum non sit: imò quilibet iure suo potest quævis altaria non consecrata destruere, iuxta Glossam in cap. *Quamvis dist. 68.* In Ecclesiis verò consecratis nemo potest erigere, vel demoliri Altaria sine Episcopi consensu. Sic habetur cap. *Nullus Presbyter, cap. Ecclesie, cap. Placuit, de consecratione distinctione 1.*

In Altari fixo non debet necessariò totum ædificium esse lapideum: potest enim esse ligneum vel terrene quo ad partes remotiores: solum requiritur ut mensa Superior sit lapidea. Quia illa sola consecratur. Ara verò portatilis debet esse lapidea, si fixi Altaris mensa lapidea non sit, aut consecrata. Suar. d. 81. sect. 1. Coninch. g. 83. n. 238.

Solus Papa potest dispensare, ut Ara ex auro, vel argento, vel ære, vel simili materia consecratur, nullus aut id potest gerere Episcopus. Quia dispensare potest, ut Ara plenitudine potestatis, quæ non competit Episcopis Henriquez. l. 9. c. 28. n. 1. Fagund. praec. 1. lib. 3. c. 2. n. 2.

Verum Ara tantæ longitudinis debet esse, & latitudinis, ut capere possit pedem Calicis, & Hostiam seu patenam, quando Hostia immittitur, cum celebratur, scilicet quo ad maiorem sui partem, dummodo firma sint super Aram consecratam Calix & patena sine labendi periculo. Alens. Palud. Syluest. Soto. Nauar. quos sequitur Suar. d. 81. sect. 5. Azor. g. 7. Quoties ergo vfus fueris Altari portatili quod inferi assolet tabula lignæ, curandum, ut tam Calix, quam Hostia consecrata super lapidem apponatur maxima saltem ex parte. Si tamen ex aliquâ parte niantur etiam tabula lignæ, dum absit periculum lapsus haud est scrupulosè curandum. Coninch. g. 83. n. 242.

Altare consecratum non potest constare duobus lapidibus quouis modo colligatis, ita ut in vno illorum Hostia, & in alio Calix consecratur, & collocetur, nisi Pontifex speciale facultatem expediat. Quia est contra consummum Ecclesiae morem, & mysterio opponatur. Nambius Altare

Seccio I. De Missâ Receptiores sentent. 101

Altare Christum significat, in quo datur vnica persona. Syluest. v. *Altare*. g. 3. Valq. d. 233. n. 16. Fagund. *præc.* 1. l. 3. c. 22. n. 9. Card. de Lugo d. 20. num. 67.

107 Si mensa consecrata noui lapidis fiat additio. Altare sic est construendum, vt Calix, & Hostia non in additamento, sed in veteri lapide consistant. Quia etsi Glossa cap. *Quod in duobus de consecr. Ecclesia*, dicat, in hoc casu non sacrificium si minus principale sit, accessione ad sacrificium sacrari: id est satis incertum. Quoniam Abbas in *præfatio cap.* docet appositè, non sacrificium accessione ad sacrificium sacrari solummodo in liquoribus.

108 Per notabilem fractionem Altaris portatilis consecratio amittitur, quando scilicet in neutra parte facti lapidis possunt commodè Calix, & Hostia collocari quo ad maiorem sui partem sine periculo labendi. Quia tunc iam non est Altare, cum vnico lapide sufficienti non consistat. Si tamen altera pars maneat cum quantitate, quæ sufficiat pro Hostiâ ac Calice sustinendis quoad maiorem sui partem: illa manebit consecrata. Quia hæc consecratio non requirit certam in materiâ consecrata figuram, sed solum magnitudinem sufficientem. Angel. Palud. quod legitur Henric. lib. 9. c. 28. n. 1. Suar. d. 81. c. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quest. 12. Laym. lib. 5. tr. 5. cap. 6. n. 3. Reginald. l. 29. n. 192. Card. de Lugo d. 20. n. 67.

109 Altare portatile clausum ligno non amittit consecrationem per separationem à ligno. Quia consecratio fit folius lapidis, non vnionis ad lignum, quod solum additur, vt lapis diutius consecratur, & melius capiat Calicem, & patenam. Bonac. d. 4. q. ult. pun. 9. n. 15. Fagund. *præc.* 1. lib. 3. c. 22. n. 4. & alij.

110 Quoniam verò modo polluitur, & reconciliatur Altare, si rogatus? Conueniunt Doctores, primo, posse Templum consecratum consecrationem amittere, quin Altaria excrentur: nimirum si parietes Ecclesiæ consecratæ comburantur, seu diruantur eius Altaribus illatis: sicut è contra possunt Altaria per fractionem, vel dirutionem consecrationem amittere, quin Ecclesiæ permanens integra excrentur. Conueniunt secundo, quoties Ecclesiæ violatur, Altare quoque fixum in ea coarctum violari simul: & è contrario. Quia Ecclesiæ consecratio consistit in parietibus, & ita separatur ab Altarium consecratione, quæ singulis adhæret. At violatio concernit totum Ecclesiæ corpus, & quamlibet eius partem: ac subinde reconciliata Ecclesiæ, censentur eius Altaria reconciliari. Abbas in cap. *Propositi, de consecr. Ecclesia*. Syluest. v. *Altare*. g. 11. Arnil. ibi. n. 12. Azor. tom. 1. l. 10. c. 27. q. 14. Qui addunt, Ecclesiæ polluta, non pollui Altare, quod est extra illam, nisi sit in loco cum Ecclesiâ coniuncto. Excipio Altare portatile, quod violato Templo non violatur, sed extractum inde potest alibi sacrificio deservire. Polluitur tamen per humani sanguinis, aut seminis effusionem, ita vt Episcopi reconciliatio, ne scirentiam Corporale Calix, ac Patena indigeat. Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 10.

111 Simplex Sacerdos celebrare non potest in Altari, in quo eodem die celebravit Episcopus. Quia in cap. *fin. de consecr. dist. 2*. dicitur: *In Altari in quo Episcopus Missam cantauit, Presbyter eadem die aliam celebrare non presumat.*

Glossa ibi, *Ob solam Episcopi reuerentiam*. Omnes tamen excipiunt, nisi consensus adit Episcopi, vel cogat necessitas, ab Episcopo sacrificium non completum perficere. Quin ex verbo *Presumat* collegerim, non esse mortale peccatum ex causâ iustâ celebrare: nam iusta causa tollit presumptionem. Addiderim ex verbo *Cantauit*, Canonem intelligendum esse de Missâ solemnem, seu Pontificalem. Attamen in hoc variant Doctores, idèque quæstio *sect. 2*. est discutienda. Angel. v. *Altare*. n. 8. Henric. l. 9. c. 28. n. 1. Bonac. d. 4. q. ult. pun. 9. num. 16. Fagund. *præc.* 1. lib. 3. c. 22. n. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 27. q. 10.

Præterea ad Missæ celebrationem requiritur *Corporale* sic dictum quasi Christi corporis indumentum, quod syndonem mundam qua sacrificium cadaver fuit inuolutum, res præsentat. Debet esse lineum, & benedictum, Cap. *consulto de consecr. dist. 1*. Non debet ornari serico, vel auro, saltem medio, qua parte Calicem, & Hostiam tangit. Nec amittit benedictionem ob solam lorionem, sed quando sit laceratur, vt nulla illius pars possit Hostiam, & Calicem continere. Esset quidem mortale peccatum sine Corporali celebrare: quia Ecclesiæ præceptum & communis vsus in re graui violaretur. Antonin. Sorus, Grass. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. pun. 9. n. 24. Suar. d. 81. *sect. 6*. Valq. d. 233. c. 4. Filiuc. tr. 5. n. 125. Henric. l. 9. c. 28. n. 3.

Parua Palla requiritur, seu filiola, qua Calix cooperitur. Et quidem olim vnicum erat Corporale longum, super quod Calix, & Hostia collocabantur, & cuius residua pars cooperiebatur Calicem. Iam vsus obtinuit, vt Corporale diuisum sit in duas partes quarum altera maior mappis Altaris superposita recipit Calicem & Hostiam, noménque Corporalis retinet: altera verò minor (dicta parua Palla, seu filiola) Calicem operit. Doctores citati.

Requiritur Purificatorium ad abstergendum Calicem & Patenam, digitosque Sacerdotis dilutos post Sacramenti contactum. Missale postulat, vt sit mundum, nec aliud ultra præscribit. Card. de Lugo d. 20. n. 76. Suar. d. 81. *sect. 8*. & alij communiter.

Super Altare linteum aliquod apponendum. Quia sic vsus habet, & in iure supponitur cap. *Altaris palla. C. Nemo per ignorantiam*, de consecr. *dist. 1*. Sic Concilia, sic Patres, sic Doctores tradidere, qui vocitare solent hæc lintea vestes Altaris mappas, robaleas, pallas, mantilia, velamina. De numero dissident Auctores, vt *sect. 2*. exponam. Porro Altaris lintea debent esse linea cap. *Consulto, de consecr. dist. 1*. quod generaliter præscribit, ne sacrificium Altaris celebretur in panno serico, vel tincto: sed in puro lineo, terreno scilicet lino procreato. Et licet hic textus de Corporali præcipue loquatur, extendi potest ad omnes has mappas; & quidem vsus communis habet, vt omnes sint lineæ. Reginald. l. 29. n. 19.

Celebrare sine lumine mortale crimen est. Quia violatur Ecclesiæ præceptum in re graui, significante realem Christi præsentiam, qui vera lux est. Palud. Durand. Sorus, Nauar. Sylui. & alij, quos sequitur Suar. *dist. 81. sect. 6*. Quod si lumen ante consecrationem extingatur, nec haberi possit: relinquenda est Missa, quamvis dies

112
De Corporali.

113
De parua Palla.

114
De Purificatorio.

115
De Lintea.

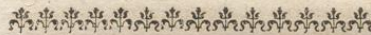
116
De Lumine.

EPISCOBAR
Theod. Mor
Tom III. IV
E. IV

dies sit festus, vel aliquis moribundus communicandus. Quia nec praeceptum audiendi sacrum, nec communicandi moribundum censetur obligare cum tantâ sacrificij irreuerentia. Post consecrationem autem perficiendum sacrificium. Card. de Lugo, d. 20. n. 77. Fagund. *prec. 1. lib. 3. cap. 22. n. 18.* Duæ autem lucernæ saltem cereæ requiruntur. An vnica sufficiat, an non cerea possit adhiberi, *sect. 2.* perquiri, & respondeo.

117. Super Altare Crux collocanda. Rubrica Missalis sic: *Super Altare collocetur Crux in medio.* Sæpèque præscribit, caput Cruci submitendum super Altare positæ.

118. Requiritur regulariter Missale, cuius pars est tabella secretarum ante Sacerdotis oculos exposita pro maiori celebrantis commoditate, communiter Doctores affirmant. Vnde colligitur, vbi subest errandi periculum præcipue circa Canonem, qui sub stricta obligatione debet integre recitari, mortale piaculum erit, sine Missali recitare. Quia hominum memoria fragilis, nisi librum habeat præ oculis, facile circa verba maximè ad sacrificium conducentia labetur. Antonin. Syluest. Nauar. Graff. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. *punct. 9. n. 30.* Henric. l. 9. c. 29. n. 7. Suar. *dist. 81. sect. 6.* Vasq. *dist. 233. num. 27.*

CAPVT IX.

De Vasis, ac Vestibus sacris.

119. Requiritur Calix, & Patena.

D Missam celebrandam requiritur Calix & Patena. Quia vinum in aliquo vasi est consecrandum: Patena verò, seu Patina deseruit ad Christi corpus recipiendum. Mystica accedit ratio; quia Calix significat Christi sepulchrum, Patena verò lapidem sepulchro superpositum. Vtrumque requiritur sub graui præcepto, cuius violatio graue peccatum erit. Cap. *Vasa, de consecr. dist. 1.* D. Thom. 3. p. q. 83. art. 3. ad 6. Suar. *dist. 81. sect. 7.* Henriquez *lib. 9. capite 28. num. 2.*

120. Inter vasa sacra annumerantur Pyxis, seu Custodia, vel ostensorium. Numerarique potest aurea Fistula, qua summus Pontifex sumit Christi sanguinem, cum solemniter celebrat. Pyxis verò & Fistula benedicenda. Quamvis enim præcepto non constet, securius est benedici Fistulam, Pyxidem & Calicem ministralem, quo Christi sanguis olim propinabatur fidelibus, & nunc apud Græcos. Quia hæc vasa immediatè consecratas attingunt species.

121. De vasis reliquis.

122. De qua materia.

123. De qua materia.

124. De qua materia.

125. De qua materia.

126. De qua materia.

127. De qua materia.

128. De qua materia.

129. De qua materia.

130. De qua materia.

131. De qua materia.

132. De qua materia.

133. De qua materia.

134. De qua materia.

135. De qua materia.

136. De qua materia.

137. De qua materia.

138. De qua materia.

139. De qua materia.

140. De qua materia.

as, aut aurichalchum, nam ob vini vigorem parit ætuginem, quæ excitat vomitum. Itaque prohibetur lignum, quoniam est porosum; vitrum, quia fragile; petra, quia periculum subest, ut frangatur, vel species consecratas per poros ebibat. Porro illi qui Calicem ligneum, aut non consecratum adhibuerit in celebratione, pœna depositionis ab officio, ac beneficio decernitur cap. *fin. de celebr. Missar.* Sufficit si cuppa Calicis, quæ continet Christi sanguinem, sit ex auro, vel argento, vel stanno. Quia rationes ex textu adductæ solum vigent in cuppa. Suffragaturque praxis. Coninch. q. 83. n. 244. Laym. *lib. 5. tract. 5. cap. 6. n. 12.* Reginald. *lib. 29. capite 198.*

Ex cap. *vi. Calix* constat, Calicem stanneum non permitti nisi ratione paupertatis. Vnde Rubrica Missalis Clementis VIII. *rit. de Ritu, §. 1. n. 1.* præscribit, Calicem esse debere vel aureum, vel argenteum, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, & simul patenam itidem inauratam. Quare diligentes Prælati iam tollunt Calices stanneos, & Romæ nullum reperiri, testatur Card. de Lugo *dist. 20. numero 90.*

Quamvis Sa. v. *Missar. n. 8.* asserat Calicem, & patenam ex plumbo fieri posse, quia putat, plumbum sub stanno contineri: contrarium est affirmandum; quia re vera plumbum stannum non est, imò sicut æs aut cuprum vigore vini ætugine recepra, excitat vomitum. Syluest. *v. Calix, Suar. d. 81. sect. 6.* Reginald. *l. 29. n. 197.* Laym. *l. 5. tr. 5. c. 6. n. 17.* Porro Fagundez *prec. 1. lib. 3. c. 21. n. 10.* testatur, se vidisse sæpè Calices ex ære, metalloque confectos, sed inauratos, & limpidissimos. Horum vsum non improbo, cum sciam, in multis Ecclesiis, imò Romæ etiam reperiri plerisque Calices ex ære totos, aut ex cupro (Hispanè *Cobre*) sed inauratos, pluresque patenas eiusmodi. Quare existimo, vel cap. *vi. Calix*, derogatum esse per contrariam consuetudinem: vel in eo non vetari tales Calices, quando sunt inaurati; quia inauratio tollit ætuginis periculum. Card. de Lugo *d. 20. n. 90.* Auerf. *q. 11. sect. 13.*

Verum Calix & Patena debent consecrari per vñctionem chrismatis, & Episcopalem benedictionem, ut habetur in Pontificali, & refertur in cap. *unico de Sacram. Vñct. §. final.* Quapropter in cap. *final. de celebr. Missar.* deponitur Sacerdos, qui sine consecrato Calice celebravit. Nec in hoc potest Episcopus dispensare. Quia dispensare nequit in lege Superioris sine facultate sibi concessa, qualis hic non apparet. Bonac. *d. 4. q. ult. punct. 9. n. 17.* Lege Suarium *d. 81. sect. 7. Filiuc. tr. 5. n. 131.*

Solus Episcopus potest iure communi Calices & Patenas consecrare propter vñctionem chrismatis, quæ munus Episcopale concernit. Syluest. *v. Calix, n. 2.* Saib. *n. 3.* Henric. *l. 9. c. 28. n. 2.* Reginald. *l. 29. n. 198.* Mour. *p. 3. c. 5. §. 12. n. 4.* Quidam hanc potestatem extendunt ad Abbates, qui Pontificaliibus vtuntur, ex privilegio, vel ex consuetudine. Amil. *v. Calix, n. 4.* Laym. *l. 5. tr. 5. c. 6. n. 12.* Azor. *tom. 1. l. 10. c. 28. q. 2.* Conueniunt autem Doctores, Episcopum non posse huiusmodi consecrationem simpliciter Sacerdoti committere, sed solum Papam, qui Regularibus Abbatibus, & Prælatibus aliqua circa consecrationem istam privilegia concessit. Manuel

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 103

Manuel tom. 1. Regul. q. 9. 18. & 19. Miranda tom. 1. quest. 40. Hieronym. Rodriguez resol. 1. num. 7.

127 lam vero sex sunt vestes sacræ quæ Sacerdos exterius induit in ornatus interni documentum. Nam si hæ vestes referantur ad Christum, varia Dominicæ passionis insignia denotant; si vero ad mores referantur, *Amictus* significat galeam salutis, videlicet spem, & fiduciam in Deum: *Alba* colore suo cordis denotat puritatem: *Cingulum* innuit carnis continentiam: *Manipulus* cordis compunctionem: *Stola* iugum obedientiæ Christianæ per patientiam, & animi fortitudinem: *Casula* suauitugum Christianæ charitatis reliquis virtutibus supereminens, easque protegens exponit. Duran. in *Ration. cap. 3. Scortia lib. 2. cap. 8. Paulus in 4. dist. 24. quest. 5. art. 1. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 14.*

128 Quod materiam quidem Amictus & Alba sunt lineæ: reliquæ possunt esse lineæ, vel laneæ, vel sericeæ. Color ipsarum in Missali pro diversis diebus diversus præscribitur. Verum ibi non continetur proprium præceptum, sed regulam duxerat directam, Forma sacrarum vestium artificialis esse debet accommodata vni, cui deferuntur, secundum Ecclesiasticum morem. Forma vero moralis, vel spiritalis debet esse Episcopi benedictio, vel habentis potestatem illam benedicendi, qualem habent vel plurimum Abbates & Prælati Regulares. Homob. in *exam. p. 1. tract. 4. c. 15. resol. 57. Auerla de Euchar. q. 1. sect. 1. 3. §. Rursus. Et quidem has vestes benedici debent; colligitur ex cap. *Vestimenta de consecr. dist. 1. & ex Pontific. ac Missali ubi apponuntur ipsarum benedictiones. De solo Cingulo inter Doctores hæ sectio pertinet ad secundam.**

Per se loquendo præceptum Ecclesiasticum obligat sub mortali, ad non celebrandum sine vestibus ritè benedictis. Quia vestem non benedictam adhibere, est quasi adhibere nullam; quippe vestis non benedicta non est sacra. Henric. lib. 9. c. 29. n. 5. Suar. d. 82. sect. 3. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. Colligitur ex cap. *Ecclesiastici, dist. 1. 3. & ex cap. Vestimenta, de consecr. dist. 1.*

129 Defectu voluntarij potest culpa excusari, si per inadvertentiam, vel obliuionem inculpabiliter omittere quis aliquam vestem, aut simile requisitum. Quia commune est omnibus præceptis, ut ipsorum violatio excusetur à culpa hoc titulo, cum sine voluntario nequeat dari peccatum. Quare si talis omisio contingat ex naturali obliuione, nullum erit peccatum: si inadvertentia leuiter culpabili, veniale piaculum erit: si tamen ex crassa, vel affectata, erit lethale, sicut de ignorantia volum. 1. asserui. Caiet. Victor. Sotus, quos sequitur Suar. *distinction. 82. sect. 3.*

130 Omittere ex causâ vnam vel alteram sacramentum, ut simile requisitum, non erit peccatum mortale. Ioan. de la Cruz in *direct. p. 2. de Missâ* 1. 3. dub. 4. concl. 2. Petrus de Ledesm. in *summa. tract. de Euchar. c. 23. concl. 5. dub. 3.* Quod si requiras, qualis necessitas requiratur, ut deficiat aliqua vestis sacrâ, sine peccato celebretur? Hieron. Llamas p. 3. *Methodic. §. 16. & Diana p. 2. tr. 14. resol. 57.* existimant, si die festo desit

aliqua sacra vestis, posse Sacerdotem semel, aut iterum celebrare. Coninch. q. 83. n. 250. dixit, non esse damnandum eum, qui, ne die celebri populus sacro careat, sine cingulo benedicto celebrat. Fagund. *prac. 1. l. 3. c. 23. n. 12.* affirmat, etiam sine veniali celebrari posse, quando desit cingulum benedictum, & adest necessitas; vel sacrum audiendi, vel celebrandi die festo, vel vincendi tentationem importunam, vel feruor magnæ deuotionis adsit: vel interdum sufficit necessitas stipis Missæ ad vitæ sustentationem. Quare facilius posset in his casibus vti Stola pro cingulo, vel manipulo pro Stola, si sit sufficiens. Præterea si magna subsit celebrandi necessitas, quia frequens populus cum murmure, vel scandalo esset dimittendus: celebrari poterit sine manipulo, vel Stola, vel cingulo benedicto, vel sine ministro. Si vero tanta celebrandi necessitas non virgeat, quamvis ex Ordinis regula, vel Ecclesiæ præcepto sacrum faciendum esset, præstat non celebrare, deficiente ministro, vel manipulo, vel Stola. Quia quoties Missa decenter celebrari non potest, cessat sacri faciendi, vel audiendi obligatio. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 6. Laym. l. 5. tract. 5. c. 6. n. 17. Henric. l. 9. c. 30. n. 1. Cæterum etsi necessitas magna non virgeat, dum aliquis adsit, celebrari poterit sine Cruce, sine mappis benedictis, vel cum vnico lumine sebaceo, vel olei, dum absit scandalum. Laym. citat Azor. *tom. 1. lib. 10. cap. 28. quest. 8. & 15.*

Rogas, quale peccatum sit, cum immundis vestibus celebrare? Certè celebrare cum vestibus, aut linteis notabiliter immundis, est lethale peccatum contra naturale præceptum exercendi reuerenter tam sublimè ministerium. Quia magna fit sacrificio irreuerentia mundissimo, dum vestibus, aut linteis valde laceris, vel fordidis celebratur. Tolet. l. 2. c. 2. n. 3. Sa v. *Missæ, n. 15.* Syluest. *Missæ 1. q. 2.* Fagund. *prac. 1. l. 3. cap. 23. n. 20.* Auerla q. 11. *sect. 13. §. Rursus.* Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 15. Qui probat etiam ex cap. 2. de *custodia Euchar.* ubi sic Pontifex: *Præcipimus, ut Oratoria, vasa, corporalia, & vestimenta munda, & nitida conseruentur.* Notat vero Fagundez præcipuè loqui Pontificem cum Ecclesiæ Pastoribus ad quos rerum sacrarum cura pertinet. At si non sit immunditia notabilis veniale peccatum erit. Quia non est, cur in hoc præcepto non detur materiæ paruitas.

Decentiæ ratio postulat, ut Sacerdos ad celebrandum accedat vestibus aptè compositis, ne sit adstantibus scandalo. Idè ob maiorem honestatem consuetudo induxit, ut calceatus celebraret, & Rubrica Missalis indicit. At non oportet calceos benedictos esse. Quia nec praxis id habet, nec illa consuetudo fuit inducta propter aliquam ceremoniam, aut significationem sacramentalem; sed ob solam maiorem decentiam. Scor. Richar. Sylui. quos sequitur Suar. d. 82. *sect. 3.* Henric. l. 9. c. 26. num. 4. Tolet. l. 2. c. 2. n. 9. Filiuc. tr. 5. num. 15.

Sine calceamentis celebrare, si absit contemptus mortale piaculum non est. Quia nullum extat in iure præceptum, & consuetudo solum honestatem attendens, non inducit grauem obligationem. Nec illa Rubrica videtur, sub mortali obligare. Sa v. *Missæ, n. 15.* Coninch q. 83. num. 251. Fagund. *prac. 1. lib. 3. cap. 23. num. 21.* Card. de Lugo d. 20. num. 102. Crediderim quidem,

MISSOBAR
Theos Mor
Tom III. IV
E IV

131

Quale peccatum sit, cum immundis vestibus celebrare.

132

Non debent ceruicos nudie pedibus celebrare.

133

Mortalis non est, in d. ali-quando nec capitalis huius transgressio.

dem, nulla in fore culpam sine calceamentis celebrare, si necessitas aliud postulet, & cesset scandalum. *Scortia de Missa lib. 2. capit. 8. numero 2. Layman. lib. 5. tractat. 5. cap. 6. numero 15.*

134 Si causa sit manifeste iusta, ut grauis infirmitas, vel summa frigidity, nec possit facile dispensatio, vel licentia postulari, celebrare quis poterit capite operio sine Superioris licentia secluso tamen scandalo, si scilicet vel sacrum secentia sit, si crederetur fiat, vel causa adstantibus sit cognita. Quia

tunc ipsa causa per se satis excusat à præcepti obligatione: & difficultas adeundi Superiorem petendi facultem, obligationem tollit. *Suar. d. 82. sect. 3. Filliuc. tract. 5. n. 152. Sylui. 3. p. 9. 83. art. 5. Diana p. 2. tract. 14. resol. 58. Quin & si ad Superiorem facilis pateat aditus, quando communiter constat, causam per se esse sufficientem, non erit necessaria dispensatio, quæ minorem causam supponit. Quia ut supponit D. Thom. 2. 2. quæst. 147. art. 4. non intendit legissator illum obligare, qui manifeste habet causam non seruandi præceptum. *Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 2. c. 3. n. 3. Sanch. de Matr. lib. 8. num. 14. Si verò causa cooperiendi caput non sit manifeste sufficiens ad excusandum, sed vel in sufficiens ex se, vel saltem dubia: requiritur dispensatio, seu facultas Superioris. Quia ad hoc deseruit in Superioribus dispensandi potestas. D. Thom. Suar. & Sanch. citati. Rogas quoniam Superior concedere possit huiusmodi licentiam? Multi dicunt, respectu secularium, Episcopum posse: respectu Regularium, Provinciale habentem quasi Episcopalem iurisdictionem. Quia talis facultas ad commune**

Solutio hodie Pontifex dispensat.

regimen animarum pertinet. Ast hodie solus Papa dispensare potest, aut licentiam concedere. Quia Congregatio sacrorum Rituum, die 13. Iulij anno 1626. decreta quædam edidit, quæ iussu Urbani VIII. sunt affixa Missali per ipsum reformato: & vnum istorum habet: *Nullus audeat vti pallio in celebratione Missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non obstante quacunque contraria consuetudine. Quare iam soli Pontifici reservatur. Gaudent in Rubr. Missal. tom. 1. p. 2. tit. 2. lit. F. Diana p. 2. tr. 14. resol. 58. Cardin. de Lugo distinctione 20. numero 102.*

135 Qualis cultus vasis, ac vestimentis sacris debetur, si roges: dixerim, lintea, vel ornamenta sacra quamvis benedicta sint, si non attingunt immediate species consecratas, nec chrismate consecrentur, posse à laicis etiam fœminis sine culpa tangi. Quia sic est vsu receptum, & iura potissimum de vasis sacris loquuntur cap. *Vestimenta. Vasq. d. 23. n. 36. Reginald. l. 29. n. 202. Laym. l. 4. tract. 6. n. 20.*

136 Immediate tangere Aram consecratam, vel sacra vasa, vel lintea, quæ vel immediate consecratas species contingunt, vel chrismate sacran-
Veniale est. sacra vasa, aut lintea contingere, quæ immediate speciebus consecratis sunt.
tactur, peccatum est in laicis, ac fœminis, quod tamen excludo contemptu veniale non excedit quando sine rationabili causa fit. Quia licet materia non sit grauis, violatur tamen Ecclesiastica prohibitio. Secus si rationabilis causa subsit, vel si tangantur velo mediante. *Suar. Reginald. lib. 29. num. 202. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 20. Fagund. prac. l. lib. 3. c. 21. n. 28. Sic in cap. Nemo de consecr. dist. 1. decernitur, ut pallas & vela sanctuarij Diaconi cum humilibus ministris*

intra sanctuarium lauent. Vnde colligo, corporalia, & Purificatoria prima lotionem saltem leuiter à Sacerdotibus, vel Diaconis esse diluenda, lotionemque refundendam in piscinam. Postquam verò sic lota fuerint, dari possunt fœminis amplius lauanda, ac reficienda. At cæteras pallas, seu mappas Altaris, etiam si benedictæ sint, fœminæ possunt etiam primâ lotionem ablueri. *Suar. distinct. 81. sect. 8. Azor. tom. 1. lib. 9. cap. 9. quæst. 6.*

CAPVT X.

De Ritibus Missæ.

137 RÆTER ritum essentialem, in quo substantia huius sacrificij consistit, ritus ab Ec-
Ritus ab Ec- clasiâ institutus alios addidit Ecclesiâ, qui qui-

dem partim in verbis, partim in actionibus consistunt: partim ante celebrationem, partim in ipsa celebratione. Profecto ante celebrationem, si grauer conscientia vulneretur, confessio requiritur. Prærequiritur etiam quoad animum intentio ritè sacrificandi, conficiendique Sacramentum. Apponuntur in Missali preces quædam celebrationi præmittendæ quas tamen omittere, secluso contemptu, nullum peccatum est. Quia solummodo sub consilium cadunt. Quoad corpus talis requiritur dispositio, quæ tollat periculum vel relinquendi sacrificium inchoatum, vel irreuerenter celebrandi ob lepram, aut vomitus periculum. Lorio manuum præmitti debet ex decencia, non ex necessitate, quæ sub mortali cogat. *Suar. d. 82. in initio. Filliuc. tr. 5. n. 137. Auerfa de Euchar. q. 11. sect. 12. § septimo quia.*

138 Quæris, quid gerendum circa ritus accidentales in Rubricis Missalis præscriptos? Ver-
Ritus acci- dentales.
rum verbis, & actionibus Missæ quædam significantur ad Christi passionem pertinentia, quædam ad corpus mysticum quædam ad vsum huius Sacramenti, quæ sigillatim exponunt Doctores. Multiplex Crucis vsus commemorat Christi passionem; brachiorum extensio crucifixionem, hostiæ fractio diuisionem corporis & animæ Redemptoris, manuum extensio super oblata prorektionem diuinam, digitorum ablutio leuiorum culpam emundationem, mixtio aquæ cum vino Christi cum populo mixtionem. Tussio pectoris contritionem significat, osculum reuerentiam, & amorem: eleuatio manuum, vel oculorum, vel specierum internæ motum oblationis. *D. Thom. 3. p. 2. q. 83. art. 4. & 5. Suar. ibi, d. 83. & 84. vtroque sect. 1. Verum peccatum erit mortale, si quis scienter ritum aliquem grauiorem qui continet specialem significationem omittat, v. gr. mixtionem aquæ cum vino, fractionem hostiæ, eleuationem Sacramenti, vel similes. Quia hæc grauis materia reputatur. A verò deur inaduententia vel inculpabilis, vel culpabilis leuiter, omisso à lethali excusabitur. *Suar. distinct. 84. section. 2. Filliuc. tr. 5. n. 159. Ledefma 10. 1. sum. tr. de Euchar. c. 24. concl. 8.**

139 Prudenti quidem arbitrio decernendum est, quænam transgressio Rituum sit grauis, aut leuis

Seccio I. De Eucharistiâ, Problemata. 105

levis, mortalis aut venialis. Venialiter dixerim
 quod peccato qui Missam priuatam ita submisit dicit:
 ut ab adstantibus percipi nequeat: vel qui di-
 cit alta voce, quae seceret sunt profertenda. Ca-
 ter. & Nauar. quos sequitur Sanch. in *Consl.* l. 7.
 cap. 2. dub. 8. num. 6. Si quis omittat Gloria vel
 Credo, quando dicenda sunt, veniale solum erit.
 Quia tunc non mutilatur Missa propriè quate-
 nus sacra est actio, cum integra fiat aliis diebus
 sine verbis illis. Idem est si quis dicat Gloria,
 vel Credo, quando non sunt dicenda. Omittere
 unum vel alterum verbum *Kyrieleson*, vel quid
 simile; aut vnam, vel alteram actionem, videli-
 cet crucem aliquam, vel manuum eleuationem,
 veniale piculum est. Omittere autem Oratio-
 nem principalem Missae, mortale erit. Quia
 pars Missae principalis. Card. de Lugo d. 20.
 num. 104. Diana part. 5. tract. 5. resol. 45. Non
 erit mortale post Epistolam Graduale omittere.
 Diana citat. resol. 63. Omittere Epistolam, vel
 Euangelium, vel Oblationem graue peccatum
 est. Quia grauis materia. Suar. dist. 83. sect. 2.
 Filliuc. tract. 5. n. 155. Auerla *quest.* 11. sect. 12.
 §. Quare.

140 Si quid omisum fuit in Missa quod ad sub-
 stantiam sacrificij pertineat, repetendum est à
 celebrante, qui deinceps reliqua per ordinem
 prosequatur. Si verò non pertineat ad substantiam
 sacrificij, regulariter non est repetendum:
 nec commodè repeti poterit. Quia ordine se-
 melinuero verba, vel actiones extra proprium
 locum non rectè cohærebunt. Suar. d. 83. sect. 2.
 Syluest. Missa 1. quest. 3. Petr. de Ledel. tom. 1.
 sum. tract. de Euchar. cap. 24. concl. 5. Marchant.
 de Sacram. tract. 4. cap. 5. q. 4. Diana p. 5. tract. 5.
 resol. 45.

141 Debet Sacerdos sicut non omittere, sic nihil
 addere Missae. Quia Pius V. in *Bulla Missalis*,
 & Trident. sess. 22. cap. de seruand. districte præ-
 ciunt, ne preces, vel ritus addantur. At sicut
 omisso, sic additio secundum materiam grauita-
 tem, aut leuitatem erit mortale, vel veniale pec-
 catum. Verum si Sacerdos nihil intendens ad-
 dere sacrificio, solum ut priuata persona seceret
 priuatam aliquam deuotionem interponat, haud
 directè contra præceptum delinquit. Suar. d. 83.
 sect. 2. Filliuc. tract. 5. num. 156. Nuñus q. 83.
 art. 4. dub. 2. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 10. num. 19.
 Henriq. lib. 9. c. 30. n. 4.

142 Licetne in Missa ritus aliquos immutare? Mi-
 nimè. Quia tam Bulla Pij V. quàm Trident.
 sess. 22. decreto de seruand. districte prohibent
 quamlibet mutationem. Vnde colligo graue
 esse peccatum quidquam in ritibus, vel in ver-
 bis Missae immutare: quamuis possit per inad-
 uertentiam, vel ex leuitate materiam leue reddi.
 Declaratio Cardinal. asserit, peccare mortaliter
 Religiosos omittentes in Canone nomen Epif-
 copi localis, & eius loco ponentes Regularem
 Prelatum. Quia ad vnguem Missale seruand.
 est. Manuel in sum. tom. 4. cap. 5. 1. num. 13.
 Millalob. tom. 1. tract. 8. diffie. 31. n. 3. Diana p. 2.
 tract. 14. resol. 40. Similiter peccaret grauitè,
 qui notabili deformitate Missae partes inueter-
 ret, vel incipiens ab Euangelio, postea introitum
 dicturus: vel coniungeret Euangelium Paschæ
 cum Epistola defunctorum: vel similem gere-
 ret mutationem. Quia verè grauis esset. Levis
 verò mutatio censetur, si quis ex Missis positis
 in communi Martyrium, relinqueret illam,

quæ pro quodam Martyre designatur, & aliam
 assumeret; aut loco vnius Euangelij, diceret
 aliud. Auerla *quest.* 11. sect. 12. §. Nono ruy-
 su.

Quando Bulla beatificationis Diui alicuius
 exprimit, ut personæ designatæ tantum possint
 dicere Missam de tali Beato, nullus alius potest.
 Quia sic decretum Congregationis Rituum af-
 fixum Missali præscribit. Barbosa de Offic. Pæro-
 chi c. 11. num. 34. & alij: si tamen in Bulla par-
 ticula *Tantum* non apponatur, vel alia similis,
 valdè probabile reputarim, posse Sacerdotes
 alios dicere talis Beati Missam, perentibus qui-
 dem illis, quibus talis facultas fuit concessa.
 Quia ex *Regula* 27. *Iuris* in 6. qui facit per alium
 perinde est ac si faceret per se ipsum. Granad.
 2. 2. controu. 1. tract. 7. d. 4. sect. 2. De quo Pro-
 blema institutum sect. 2. Quoties autem Bulla
 beatificationis limitat tempus, quod designat
 faciendo sacro de tali Beato (ut fere semper de-
 signare solet, ac limitare) non potest dici Missa
 talis Beati nisi tali die, vel tempore, ita ut si con-
 cedatur dies obitus, non possit dici, per Octa-
 uam; si verò Octaua concedatur, non possit dici
 Missa voriua per annum etiam à designatis in
 Bulla. Quia conceditur illa facultas pro tali
 tempore non ultra iuxta concedentis intentio-
 nem in Bulla significatam. Granad. citat.

Missæ solemniter decantari non potest regula-
 riter ante decantatum in choro Matutinum, Missa solem-
 nis imò etiam Primam sine graui culpa. Quia in
 hoc officio publico valdè est necessarium, ut
 Horæ Canonice suis definitis temporibus di-
 cantur: & bonum Ecclesiæ regimen postulat, ut
 hic publicus Dei cultus debito ordine præstetur.
 Quem quidem sine causa legitima notabiliter
 inuertere contra receptum morem graue erit
 peccatum. Hoc tamen intelligo de illis Eccle-
 siis, in quibus est obligatio canendi diuinum of-
 ficiu in choro. Nam ubi non datur talis obli-
 gatio, dici potest Missa solennis sine præiua
 Horarum in choro decantatione. Quia neque
 Officiu in choro decantatum & Missa solem-
 nis habent inter se necessariam connexionem.
 Intellego etiam, nisi subsit grauis causa, qua po-
 sita, & scandalo cessante, poterit interdum in
 Ecclesiis etiam obligatis ad canendas Horas in
 choro, dici Missa solennis sine præiua Matuti-
 ni, aut Primæ cantu. Suar. dist. 82. sectio 1.
 Fagund. præc. 1. libr. 3. capite 17. numero 21.
 & 30.

CAPVT XI.

De Missæ Defectibus.

LI defectus substantiales vocan-
 tur, qui contingunt in rebus vel es-
 sentialibus sacrificio, vel ita proxi-
 mis essentialibus, ut saltem pertineant
 ad sacrificij perfectionem & consummationem:
 & hi vel accidunt ante consecrationem, vel
 post illam. Alij vocantur accidentales, quia
 contingunt in rebus accidentalibus omni-
 nò. Regulam generalem expono. Si de-
 fectus essentialis in materia vel forma commis-
 sum sit, ille omnino supplendus, ne sacrificium
 maneat imperfectu: quod est intrinsecè malum
 contra

143

Non potest
 dicere de Be-
 to Missam, ni-
 si ille cui talis
 gratia conce-
 ditur.

144

Missæ solem-
 nis decantari
 non potest an-
 te cantatum
 in choro Ma-
 tutinum.

145

De substan-
 tialibus, &
 accidentalibus
 in Missa de-
 fectibus.

ELSCOBAR
 Theod. More
 Tom. II. IV.
 E. IV.

contra diuinum praeceptum perficiendi sacrificium, sicut illius Christus perfici iussit. Quod intelligo, etiam si defectus fuisset voluntarius, & ex malitia Sacerdotis, qui post illum commissum resipiscat. D. Thom. 3. *part. quest. 83. art. 6.* Antonin. Angel. Tabie. Syluest. quos sequitur Bonac. d. 4. *quest. ultim. punct. 10. num. 2.* Henric. cum aliis lib. 9. *cap. 36. & 37.* Suar. d. 85. *sect. 1.*

146

*Quomodo de-
fectus in sub-
stantialibus
occurrendum.*

Si Sacerdos aduertat, hostiam non esse triticam, aut in Calice contineri loco vini, vel aquam, vel acetum, vel similem liquorem: aut materiam appositam non esse certam: debet materiam aliam certam apponere, factaque oblatione, consecrare, sicut Missale praefcribit. Similiter si forma non fuit integrè prolata, etiam quoad illa verba, de quibus dubitant Doctores, an pertineant ad essentiam formae; vel si defuit intentio debita, vel in utraque specie vel in altera: tunc iteranda est consecratio, facta prius oblatione saltem interius, ut Missale docet, quando defectus ante summptionem aduertitur. Si tamen aduertatur post illam, & unica solum species consecranda sit, omnino consecrari debet, ne sacrificium mutiletur. Si tamen utraque sit invalida, nihil de nouo consecrandum est; quia sacrificium fuit nullum subindeque perficere non potest: & cum Sacerdos iam non sit ieiunus, consecrare nequit, ut sumat. Reginal. l. 29. n. 213. D. Thom. & Suar. citati. In utroque autem casu repetenda sunt in rigore verba solum essentialia, ita ut, seclusa Rubrica, possint omitti caetera. Missale verò praecipit, ut Sacerdos iterum faciat oblationem saltem mente conceptam eius speciei, cuius defectum deprehendit, & consequenter consecrationem panis incipiat ab illis verbis: *Qui pridie*: Calicis autem ab illis: *Simili modo*: ac deinceps prosequatur ab eo loco ubi defuit, non repetens intermedia. Si verò defecit in prolatione cuiusdam verbi substantialis formae, non sufficit illud solum repetere, cum hoc non reddat integrum formae sensum, sed totam debet formam repetere. Totum hoc Sacerdos praestet occultè, cautè, decenter, quantum possit, ad scandalum vitandum, aut adstantium admirationem. Quare si dum liquorem haustum è Calice tenet in ore, deprehendit, non esse vinum, non debet eiicere, nam id indecens esset; sed trahere, ac continenter consecrare verum vinum, & sumere. Auerfa de Euchar. *quest. 8. sect. 9. §. Primo quidem.* Henric. lib. 9. c. 36. & 37. Quod si Sacerdos non certo cognoscat, sed solum dubitet de defectu aliquo substantiali circa materiam, vel formam, vel intentionem, debet iterum consecrare, sed sub conditione, si prius non consecravit. Ne tamen admittat facillè tale dubium, sed se prudenter satis, & attentè perpensa, praefertim circa prolationem, & intentionem. Quia regulariter debet existimare, se rectè verba protulisse, & habuisse saltem virtualem intentionem, quamvis postea non satis recorderetur, aut discernat. Auerfa *quest. 11. sect. 16. §. secundo si.* Solec contingere substantialis defectus ex eo quod impediatur summptione Calicis ob venenum ibi appositum, vel ob animalculum illuc cadens, quod causat horrorem, & ad vomitum excitat. Si defectum prauidis ante consecrationem, aliam speciem offerre, ac consecrare debes, priori relicta; si post, debes animal extrahere, & species absolvere, si absque graui incom-

modo facere possis. At si nec tu, neque alius Sacerdos adsit, qui propter venenum sine periculo morali mortis, aut graui aggritudinis, vel propter animal saltem vomitus, sanguinem sumat: alia species vini est apponenda, consecranda, & sumenda, & priores species vini stupa imbibantur, ponantur in sacrario, & postquam sicca fuerint, comburantur, & cineres mittantur in piscinam simul cum cineribus animalis in Calicem excidentis. Idem gerendum est, quando contingit eum Sacramentum, putrefieri, aut ab animali comedi: debent, inquam, comburi, & cineres in piscinam emitti. Quod si miraculosè Hostia vel sanguis euanesceat, aut in aliam formam mutetur, obligatio non est, aliam consecrandi speciem. Quia miraculoso facto censetur Deus sacrificiū illud dimidiatum accepisse. Defectum praeterea experimur contingere ob effusum sanguinem, vel ob hostiam valido vento ablatam. Et quidem si pars aliqua reperitur, hostia vel minima, vel aliquid ex speciebus sanguinis superfuerit: non erit necessarium aliam speciem consecrare, cum perfectum sacrificium fieri possit. Si verò contingat, Calicem omnino profundum, vel hostiam non apparete: consecranda est alia species ob sacrificij integritatem. Porro de profuso sanguine quid agendum, colligo ex Cap. *Si per negligentiam, de consecrat. dist. 2.* & ex Missalis Rubricis. Si cadit in terram, radendus locus, cineres concremandi, & in piscinam emittendi: si vero in tabulam, vel tapetem, sugatur, & radatur: pars autem tapetis, aut cuiuslibet vestis nec benedicta, nec nimis pretiosa scindatur, & combusta, cineres piscinae tradantur: si verò in pallas benedictas excidat, vestesque sacerdotales, sugatur, & tribus vicibus Calice supposito lauetur, & aqua ablutionis absumatur, aut sumatur in piscinam emittenda. Si sanguis Aram attigerit, sumatur, lambatur, & ut poterit, purificetur. Denique poena praefato Cap. imposita non sunt ipso iure lata, sed ferenda: & iam per consuetudinem referuatum est Ordinatio: ut pro qualitate culpae, ac negligentiae poenam imponat. Nauar. *cap. 25. num. 91.* Suar. *dist. 85. sect. 1.* Coninch *quest. 83. art. 6. num. 277.* Valq. ibi. Henric. lib. 9. *cap. 37. num. 4.* Bonac. d. 4. *quest. ultim. punct. 10. n. 5.* Laym. lib. 5. *cap. 7.* Castro Pal. *tom. 4. tract. 22. punct. 10. & alij.*

Verum si defectus accidentalis in verbis, vel actionibus contingat, qualis esset omisso Evangelij, Offertorij, alicuius orationis, Canonis, vel similibus, si multum progressus non es, quando aduertis, debes repetere, si absque graui nota facere potes; regulariter autem non teneris, tum quia vir sine nota fieri potest: tum quia omnia, quae dicuntur, & aguntur in hoc sacrificio, sunt ita inter se connexa, ut si à propriis extrahantur locis, non bene inter se cohaereant. D. Thom. 9. 83. art. 6. Coninch ibi *num. 281.* Suar. *dist. 85. sect. 2.* Bonac. d. 4. *quest. ultim. punct. 10. n. 16.* At si accidentalis defectus in materiam consecrandam obuenerit, vel quia appositus est panis fermentatus, cum azimus esset apponendus, vel quia vinum est nimis acidum, vel non est aqua mixtum: & aduertis defectum ante consecrationem, supplere omnino debes: si autem facta consecratione, defectus prauidetur, tolerandus est, & per poenitentiam, si culpa adsit, per poenitentiam supplendus. Quod si defectus leuior sit eo quod

147

*Quomodo de-
fectus acci-
dentales in Mis-
sa componan-
tur.*

vinura

Sectio I. De Missâ Receptiores sent. 107

vinum sit aliquantulum acidum, vel hostia non facis integra: suppleri debet ante oblationem, si prauideatur; at oblatione facta, dissimulandus est. Suar. d. 85. sect. 2. Ad accidentales defectus pertinet, si hostia cadat in Calicem ita ut frangi non possit: tunc sumi debet simul cum sanguine, tametsi ritus & caeremonie circa illam præscriptæ geri non possint; unde non est noua hostia, nec nouus sanguis consecrandus. D. Thom. q. 83. a. 6. Coninch ibi. n. 282. Henric. lib. 9. c. 37. n. 5. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 10. n. 17. Item pertinet ad accidentales defectus, si vinum congelatum sit. Sed facile hic defectus tolli potest ad mortis Calici panis ardentibus; sed si deficiant, digitis aliquid sanguinis liquefacere poteris, ut sumptio fiat. Suar. dist. 85. sect. 1. Henric. lib. 9. c. 37. n. 5. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 10. n. 18.

Ob nullam causam etiam ob vitandam mortem tibi licitum est sacrificium imperfectum facere. Tibi enim non licet consecrare (v. gr.) panem animo non consecrandi vinum; neque consecrare panem & vinum animo non consumendi utramque speciem. Quia essentia & integritas sacrificij tantæ considerationis est, ut merito debeas bono culibet temporali præferre: nullatenus autem præferres, si ob vitandam mortem velles in vna tantum specie consecrare, vel utraque specie consecrata, utramque non sumere. Sacrificium inceptum nequis sine rationabili causa interrompere. Quia ex præcepto saltem Ecclesiastico lato à Pio V. obligaris Missam vsque ad finem continuò prosequi. Colligitur ex Cap. illud, Cap. Nihil 7. q. 1. Bonac. pluribus relatis d. 4. q. vlt. punct. 10. n. 25. Causæ autem legitimæ, ob quas Missa ante consecrationem, vel consecratione facta, potest interrompi, sunt variae. Et quidem ante consecrationem minores causæ sufficiunt, siquidem vsu receptum est, ob concionem populo habendam, ob Ordines celebrandos, sacrificium interrompi. Profecto ob aduentum Episcopii, Ducis, vel processionis populi, quos decet integrè Missam audire, nec est alius Sacerdos qui celebret, poterit Missa inchoata, si oblatio nondum fuit facta, relinqui, & iterum à principio inchoari. Nauar. cap. 25. num. 86. Henric. lib. 9. c. 30. n. 3. Sa v. Missa. n. 21. Scottia lib. 2. c. 18. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 32. q. 3. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 7. Facta oblatione etiam, ante Canonem inceptum poterit quis inceptam Missam relinquere, si excommunicatus, irregularis, vel non ieiunus existat. Quia potius decet à sacrificio desistere, quam ab irregulari, excommunicato, vel non ieiuno fieri. D. Thom. q. 83. art. 6. & Coninch ibi Henric. lib. 9. cap. 30. num. 5. Imò secluso scandalo, ac graui nota videtur obligatus, à sacrificio desistere. Quia præceptum de sacrificio semel cepto prosequendo, minoris momenti esse videtur, quam negatiuum præceptum prohibens ab excommunicato, irregulari, ac non ieiuno fieri. Secus videor dicendum de Sacerdote, qui alicuius peccati mortalis nondum confessus recordatur; nam esto absque graui nota posset ab incepta Missa desistere, obligatus non esse crediderim. Quia præceptum confessionis præmitte de celebrationi non vrget, cum abest copia Confessarii, & celebratio absque indecentia omitti non potest: sed contritione concepta, poterit Sacerdos Missam prosequi, ut cultus tanto sacrificio debitus obseruetur. Sorus in 4. Esch. & Mend. Theol. Moral. T. III.

dist. 13. q. 2. art. 6. ad 2. Coninch q. 83. a. 6. n. 272. Si ante ceptum Canonem superueniat interdictum speciale, vel cessario, nec habeas priuilegium ianuis clausis celebrandi, vel si superueniat interdictum generale, nec permittaris, claudere ianuas, & interdictos excludere: vel si denunciatus excommunicatus nequeat expelli: potes, imo teneris à sacrificio incepto desistere. Quia intentio Ecclesiarum, cum præcipit sacrificium inceptum prosequi, est, cum prosecutio fieri possit, seruatis illius præceptis: secus illis contemptis. Henric. lib. 9. c. 30. n. 5. Porro post ceptum Canonem, quia iam censetur sacrificium quasi substantialiter inchoatum, grauior causa requiritur, ut possis, à sacrificio incepto desistere, tametsi aliquantulum interrompere posses, cum ut propriè necessitati, tum ut alienæ consulas. Quia si grauis morbus, aut necessitas corporis quam sustinere non possis, superueniat, poteris sacrificium imperfectum relinquere, etiam post consecrationem: & morbo, vel necessitate cessante, sacrificium continuare. Quod si morbus eius sit conditionis, ut nequeas per te ipsum sacrificium inchoatum perficere, alius Sacerdos tametsi excommunicatus, vel non ieiunus existat, perficere poterit incipiens ab ea parte, in qua crederis sacrificium reliquisse. Quia esto consecratio facta non sit, adest tamen illius proxima præparatio, quam minus conuenit cassam relinquere, quàm legem ieiunij, aut excommunicationis, quando non adest Sacerdos ieiunus & non excommunicatus, obseruare. Attamen si consecratio facta fuerit, omnes Doctores docent, liberum esse Sacerdoti etiam non ieiuno (si ieiunus non reperiatur) sacrificium perficere. Quia perfectio sacrificij vepote iuris diuini, strictius obligat quolibet Ecclesiastico præcepto, sed an teneatur eo casu Sacerdos sacrificium perficere: non est constans sententia, ideo quæstionem hanc sect. 2. discutiatur, Lege interim Azor. tom. 1. l. 10. c. 33. q. 1. Suar. d. 85. sect. 1. Nauar. c. 25. num. 88. Coninch q. 83. art. 6. Denique ut alienæ necessitati maxime spiritali consulas poteris sacrificium, etiam facta consecratione inceptum relinquere, postmodum perficiendum. Quod si roges quænam proximi necessitas sufficiens censeatur ad præfatam interruptionem respondendo, solam necessitatem, quæ dilationem non patitur, recipiendi aliquod Sacramentum ad salutem moraliter necessarium, sufficientem esse, etiam si ex Templo exire debeas, ut ei necessitati succurras. Vnde si infirmus ita sit morti proximus, ut moraliter censeatur expectare non posse sacrificij finem, ut ei Sacramentum necessarium ministretur: poteris ab Altari discedere, & in domum infirmi pergere, ut ei Sacramentum ministres, omisso precibus & orationibus in Sacramentorum ministratore præscriptis; sed post peractum sacrificium recitandis. Et idem est, si Pœnitentiæ Sacramentum suscipere non posset, posset tamen Eucharistiam, vel Extremam Vnctionem. Quia eo casu Eucharistia, aut Extrema Vnctio est ei infirmo moraliter necessaria. Secus esset, si paulò ante Sacramentum Pœnitentiæ suscepisset agrotus; nam eo casu permitti posset absque Viatico mori, cum moraliter non sit ei ad salutem necessarium. Henric. lib. 9. c. 30. n. 3. Zambran. de Euch. c. 4. dub. 6. n. 5. Laym. lib. 5. tract. 5. c. 7. a. n. 2. Castro Pal. tom. 4. tract. 2. punct. 2. a. n. 2.

K

CAPYT

ESCOBAR
Theol. Moral.
Tom. II. IV.
E. IV.

CAPVT XII.

De Obligatione faciendi sacrum
pro aliis.

149
Variis modis
potest quis ob-
ligari ad co-
lebrandum pro
aliis.

ARIIS modis potest obligari Sa-
cerdos ad celebrandum pro aliis.
Primo ex obedientia, cum supe-
rior id præcipit. Secundo ex cha-
ritate. Tercio ex voto. Quarto ex
simplici promissione. His tamen obligationi-
bus omittis, de iustitiae obligatione sermo pro-
cedet. Quæ quidem potest oriri vel ex stipen-
dio propter Missam accepto, vel ex Capellania,
seu Beneficio, quæ Missarum onus habeant ad-
iunctum. At cum aliud sit Beneficium simplex,
aliud curatum, singula singulatim attingam.

150
De Capellani
circa decem
pro alio Mis-
sam obliga-
tione.

Et quidem Capellanus obligatur non solum
Missas celebrare in fundatione præscriptas: sed
illarum fructum secundum fundatoris intentio-
nem applicare, ita ut nequeat nouum stipen-
dium pro illa Missa ab aliis accipere. Quia sup-
ponimus, redditus Capellaniae æquare debito
stipendio sacrificij. Non igitur est locus alij
applicandi illius sacrificij fructum. Quod si red-
ditus insufficientes sint, penes Ordinarium est
potestas Missas ad legitimum numerum redu-
cendi. Admonuerim tamen, si Capellania quo-
tidianum sacrificium per ipsum Capellanum
dicendum præscribitur, non peccare Capellanum
semel in hebdomada omittem sacrum. Quia
obligatio dicendi sacrum subintelligi debet,
salua honestate, decencia, ac reuerentia debita.
Bonac. *dist. 4. quæst. ultim. punct. 7. num. 6.* Laym.
lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 6. Et Cap. *Significa-
tum, de præbendis.* Ibi Abbas, Nauar. *cap. 15.
num. 135.* Henric. *l. 9. c. 24. num. 4.* Azor. *tom. 1.
lib. 10. cap. 24. quæst. 7.* Difficile quidem reor à
Capellano maxime seculari singulis diebus abs-
que vlla intermissione sacrificium debita cum
honestate, ac reuerentia celebrari, tum ob ne-
goria & occupationes occurrentes, tum ob va-
ria demonis tentamina, mundi que illecebras.
Vnde crediderim, obligationem impositam à
fundatore haud esse eo rigore sumendam, quin
in hebdomada aliquem diem intermissionis,
ac vacationis concedat. Sicque usus obti-
nuit.

151
De Beneficia-
rio simplici.

Beneficij alij simplices, quales sunt Di-
gnitates, Canonicatus, & Præbendæ. Hi obli-
gationem non habent sacrum faciendi, & à for-
tiori neque applicandi illius fructum pro aliqua
persona determinata. Quia iure communi id
cautum non est. At ex fundatione Beneficij, &
ex recepta consuetudine optime possunt præfa-
ti Beneficij obligari non solum ad sacrum fa-
ciendum, aliquibus diebus determinatis; sed
etiam ad applicandum illius fructum secun-
dum determinatam intentionem. Doctores
communiter.

152
De Beneficia-
rio Curato.

Parochus obligatus est, sacrum facere per se,
vel per alium omnibus illis diebus, quibus pa-
rochiani obligantur audire. Quia officium Pa-
rochi est, ministrare parochianis quæ illis sunt
ad salutem necessaria: & ob huiusmodi causam
decimæ, ac oblationes conceduntur. Vnde si

populus ita sit numerosus ut simul sacrificio ad-
stare non possit, Parochus curare debet mediis
aliis Clericis, quæ iustum stipendium conce-
dat, plura sacra fieri iuxta Beneficij redditus:
quod arbitrio Ordinarij est decidendum. Aliis
verò diebus non est ita certa obligatio. Satis
tamen indicatur à Tridentino *sess. 23. cap. 14.*
aliquibus ex illis esse. Si enim communiter
Doctores asserunt obligatum esse Parochum
Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramentum pa-
rochianis ministrare, non solum quando ipsi
obligati sunt accipere; sed etiam quando ipsi
pro augmento deuotionis, & charitatis rationa-
biliter postulant; eadem ratione affirmare de-
bent, hoc sacrificium ministrandum esse non
solum cum illi obligati sunt audire; sed etiam
quando rationabiliter postulant. Idemque So-
tus in *4. dist. 1. 3. quæst. 2. art. 2.* existimat aliquo-
ties in hebdomada obligatum esse Parochum
celebrare. Illud verò est certum, si populus
numerosus sit, & Beneficij fructus non exigui,
posse Episcopum, & debere Parochum adstrin-
gere, ut aliquoties bis, vel ter in hebdomada
celebret, maxime si in eo Oppido non sint Ec-
clesiæ Collegiatae, vel Conuentuales, ad quas
pro sacrificio audiendo posset populus con-
fluere. Laym. *lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 2.* Bonac.
dist. 4. quæst. ultim. punct. 4. num. 4. Profecto si sin-
gulis diebus Parochi sacrificare pro populo re-
nerentur, ut placuit Soto (de quo *scilicet 2.*) haud
possent stipendium accipere pro Missa. Quia
stipendium conceditur, ut concedenti Missæ
sacrificium specialiter applicetur: quod fieri
nequit, cum iam Parochi sint ratione Beneficij
obligati, pro populo specialiter sacrificium ap-
plicare. Suar. *dist. 86. sect. 3.* Si verò vna vel
altera vice in hebdomada obligentur, ut tenet
receptor sententia, cum hæc obligatio deter-
minata diei adstricta non sit, poterit Parochus
ea stipendia pro Missis dicendis accipere, quæ
præfata obligationis non impediatur executio-
nem. Sed quia verius puto, Parochos ratione
Beneficij non esse obligatos fructum Benefi-
cij specialiter pro ouibus applicare, conse-
quenter affirmo, posse qualibet die, qua aliis
obligati non sunt, pro celebrandis Missis sti-
pendium accipere. Vasquez *dist. 234. cap. 1.
& 4.* Notanter dixi: *Quo aliis obligati non
sunt.* Nam si ex consuetudine, vel fundatione,
vel Ordinarij lege & præcepto aliquibus die-
bus determinatis sacrificare pro populo obli-
gentur, non poterunt stipem accipere, ut eo die
concedenti, applicent sacrificium; nisi forte
concedens consensit illius obligationis.
Quia eo casu præsumitur concedens stipen-
dium, & petens ea die sacrificium, contentus
esse, ut secundaria intentione ei sacrificium ap-
plicetur. Sotus *lib. 9. de iust. quæst. 3. art. 1.* Suar.
dist. 86. sect. 3. Henric. *lib. 9. cap. 22. num. 6.* Lay-
man. *lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 4.* At si stipem
concedens, non postulet, sacrificium fieri die,
quo Parochus aliis astringitur: debet Parochus
stipem recipiens pro eo celebrare illis diebus,
quibus nulla obligatione tenetur. Quia hæc
præsumenda est concedentis voluntas.

CAPVT

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 109

CAPVT XIII.

De obligatione celebrandi ob stipendium acceptum.

Ex stipendio accepto oriri obligationem sacrificandi in fauorem illius, qui stipendium concessit, nemo est qui ambigat. Sed nûm hæc obligatio culpa sit obnoxia lethali, *sect. 2.* discutitur. Verùm potest Sacerdos siue diues, siue pauper absque vlla simonia labe obligari ex iustitia ad facrum faciendum pro intentione illius qui stipendium concessit, suppono ex tractatu de simonia, & in presenti probat: Quia stipendium non conceditur in pretium fructus ex sacrificio applicandi, sed in sustentationem Sacerdotis sub obligatione, vt fructum concedenti applicet. Henricq. lib. 9. cap. 22. Suar. lib. 4. de Relig. c. 14. & hic *dist. 86. sect. 1.* Vasq. *dist. 234.* Coninch *quest. 86. dub. 10. à num. 192.* Barbosa, aliis relictis, tum in *remiss. Concil. sess. 22. tum 2. p. de potest. Episc. alleg. 24. n. 2.*

Potest iustum vnius Missæ stipendium non esse ex quantitate necessaria ad quotidianum victum desumendum, sed ex quantitate laboris impensis in fauorem illius, qui stipem concessit. Cum verò semihoræ labor & occupatio sufficienter tercia parte sustentationis illius diei compensari videatur, nullatenus integra illius diei sustentatio expostulari potest. Probatur ex communi vtu & estimatione fidelium, & ex plurimum Diocesium legibus taxantibus stipem congruam vnius diei sustentationis insufficientem: quæ leges, & consuetudines non sunt dicendæ iniustæ. Et quia pro Missa solemni abundantior stipens exigitur, quàm pro priuata: & pro Missa tali tempore & hora recitanda, quàm pro Missa illis circumstantiis carente: & pro duabus Missis vna die dicendis, quàm pro vnicâ; quod licitum non esset, si pro qualibet Missa integra illius diei sustentatio concedi deberet. Nauar. *cap. 25. num. 91.* Suar. *dist. 86. sect. 2.* Vasq. *dist. 234. cap. 3. à num. 18.* Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 1. *quest. 2.* Cordub. lib. 1. *quest. 4.* Bonacin. *d. 4. q. vlt.*

Ex lege Pontificia, vel Episcopali, vel ex communi hominum estimatione desumenda est pars sustentationis, quæ pro iusto stipendio sufficiens censetur. Sic Pontifex & Episcopus taxare poterit quantitatem iustam pro vnius sacrificij oblatione. Ea verò taxatione cessante, non ex cuiuslibet singulari arbitrio taxatio iusta desumenda erit, sed ex communi hominum estimatione, vt in rebus venalibus contingit. Vasq. *dist. 234. cap. 1. n. 5. & cap. 3. n. 18.* Barbosa *part. 2. de potest. Episc. alleg. 24. num. 2.* citans plures. Nunquam tamen stipendium ita taxari potest, quin abundantius concedi possit à petentibus sacrificium: & minus admitti possit à sacrificantibus. Quia lex & consuetudo taxans stipendium, obligat illud concedentes, ne minori stipendio velint sacrificium exigere, & Sacerdotes, ne abundantius taxato exigant: non tamen prohibet, nec prohibere regulariter potest vsum & exercitium liberalitatis tam ex parte concedentium stipendium, quàm

Esch. & Mend. Theol. Moral. T. III.

ex parte Sacerdotum celebrantium: ac proinde non prohibet, quin petentes sacrificium concedant abundantius stipendium, quàm taxatum est: & celebrantes minori possint esse contenti.

Verum tamen nemini licet ab eodem, vel à pluribus plura iusta stipendia exigere, & vnico sacrificio satisfacere. Quia licet sacrificium pluribus applicatum æquè profit singulis, ac si solum singulis applicaretur: at stipendium non conceditur in pretium fructus applicandi, sed in sustentationem Sacerdotis, qui fructum applicare debet. Vnde accipiens ab vno æquam pro vnica Missa sustentationem, immeritò ab alio pro eadem sustentationem expostulat. Suar. *dist. 86. sect. 2.* Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 1. *quest. 2.* Bonac. *dist. 4. vlt. Barbosa part. 2. de potest. Episc. alleg. 24. n. 8.*

Parochus seu Capellanus, qui ratione Beneficij, vel Capellanæ ad plura sacra dicenda adstringitur, potest stipendio iusto aliis concessio, huic obligationi satisfacere, referuans sibi residuum. Quia fundatori Beneficij, vel Capellanæ nulla fit iniuria, cum æquè illi profit sacrificium à Beneficiario, seu Capellano celebratum, ac celebratum à quouis alio Sacerdote. Alia verò ex parte Beneficiarius vel Capellanus Beneficij, vel Capellanæ titulo constituitur dominus fructuum seu reddituum sub obligatione dicendi sacra. Ergo satisfaciens huic obligationi, vt verè per alios Sacerdotes satisfacere potest, iustum eis præstans stipendium poterit sibi residuum retinere. Suar. *dist. 86. sect. 3.* Sa v. *Missæ, n. 45.* Vasq. *d. 234. c. 4.* Laym. l. 5. tr. 5. c. 1. q. 3. *concl. 1.* Barb. p. 2. de potest. Episc. *alleg. 24. n. 11.* Bonac. *d. 4. q. vlt. punct. 8. n. 18.*

Si Sacerdoti abundantiora stipendia concessa sunt pro Missis à se celebrandis, potest licet huic obligationi facere satis mediis aliis Sacerdotibus, quibus minus stipendium, sed iustum concedat. Quia celebrantibus nullam inferi iniuriam cum iustum celebrationis stipendium exhibeat, & abundantius concedere non tenetur, nam ei sub hac obligatione concessum vberius non fuit. An non si alij Sacerdotes illius nomine gratis velint celebrare, integrum stipendium acceptum potest retinere? Quis ambigat? Ergo etiam retinere poterit, cum illi, cum iusto sed infimo stipendio dato. Suar. *dist. 86. sect. 3.* Barbos. *part. 2. de potest. Episc. alleg. 24. n. 11.* Vasq. *d. 234. cap. 4.* Sa v. *Missæ, num. 45.* & aliis allegatis, Bonac. *dist. 4. quest. vlt. punct. 8. num. 18.*

Notanter dixi: Pro Missis à se celebrandis. Nam si stipendia ei conceduntur, non vt ipse celebret, sed vt aliis Sacerdotibus celebraturis tradat haud poterit, (seclusa speciali consuetudine, & voluntate concedentis expressa) aliquam partem stipendij retinere. Quia retinet contra voluntatem concedentis, cum non ei tradita fuerit stipens, vt retineret, sed vt celebraturis donaret: iniuriâque Sacerdotibus hisce irrogat, donans stipem, etsi iustam, infimam, cum abundantior illis fuerit legata. Suar. *d. 86. sect. 3.* Sa v. *Missæ, n. 45.* Vasq. *d. 234. c. 4.* Barbos. *d. 2. de potest. Episc. alleg. 24. n. 11.* Laym. lib. 5. tr. 5. c. 1. q. 3. *concl. 1.*

Mortaliter delinquit, qui diu differt sacrificia offerre in fauorem illorum, quibus est obligatus. Quia si mora in debitis temporibus soluendis

156

157

158

159

160

DISCOBAR
Theol. Moral.
Tom. III. IV.
F. IV.

græue piaculum conficitur, cur non in soluen-
dis spiritualibus debitis, quæ tanto vitiora sunt,
quanto excelliora. Præterea quia ex huius-
modi dilatione non leue damnum provenit;
nam si sacrificia postulata sunt ad impetrandum
tum salutem animæ & corporis, tum pacem in-
ter discordes, tum alium felicem euentum: sapē
ob non celebrata suo tempore sacrificia, depe-
tit imperatori. Si autem in satisfactionem anima-
rum purgatorij fuerint sacrificia postulata, ex fe-
citat, quam græue malum animabus purga-
torij ex hac dilatione proveniat; siquidem diu
illis flammis acerbissimis cruciantur, alioquin
cito liberanda. Syluest. v. *Missæ*, q. 10. Petr.
Nauarret. *l. 2. de resusc. c. 2. n. 25 o. in 2. edit.* Laym.
l. 5. c. 1. g. 4.

161 Quenam, rogas, dilatio iudicanda sit diuer-
Quenam di-
latio iudica-
da sit diuer-
na, ad pecc-
atum suffi-
ciens!

na? Arbitrio prudentis iudicanda est. Hoc autem
arbitrium ex fine, ad quod obtinendum fac-
cificia postulantur, est colligendum. Si enim pra-
cipue ad imperandum aliquem effe-ctum Missae
postulantur, non est dubium te grauem parare
culpam, si intea tempus imperationi aptum fa-
cificia non celebres; illud enim postulantis in-
tentionem. Si vero in satisfacionem anima-
rum purgatorij fuerint praecipue postulate Mis-
sae, vnus Mensis dilationem satis grauem esse
censeferem. Et idem crediderim dicendum, si
pro imperanda libertate alicuius grauis mole-
stia, infirmitatis, ac laboris postulata fuerint fa-
cificia. Quia fortasse ob sacrificiorum dilatio-
nem poenae continuantur, quae alioquin cessa-
rent. Castro Pal. cum aliis tom. 4. tr. 2. p. 167. 16.
num. 11.

162 Potest Pontifex ex rationabili causa ad mi-
norem numerum Missas Beneficij, Capellanie,
Annuitiarij, & testamenti reducere, & abun-
dantius stipendium eo, quo taxatæ sunt, desi-
gnare. Quia Pontifici ut supremo Ecclesie
gubernatori, & bonorum spiritualium dispen-
satori convenit, pro qualitate temporum, per-
sonarum, & circumstantiarum determinare,
quodnam sit iustum Missarum stipendium.
Quod si aliquando Pontifex ob paupertatem sa-
cerdotis, vel ob aliam causam, quæ vel ratio-
nabilis visa fuerit, abundantius stipendium, quam
aliâ æquitas postulat, designet, & Missas ad
minorem numerum reducat: credendum est,
ex thesauro Ecclesie offerre, & applicare quid-
quid virtute sacrificiorum alioquin debitum
obtinendum esset. Suar. d. 87. in fine. Hentiq.
lib. 9. cap. 22.

163. Minoribus concessum est privilegium a Leo-
ne X. & a Sixto IV. ut possit Rector Collegij
seu Conuentus ad minorem numerum Missas
dicendas reducere, vnaque Missa pluribus obli-
gationibus satisfacere. Hæc tamen reductio
iam fieri non potest à Prælati Ordinum Men-
dicantium nisi in Capitulis Provincialibus, seu
generalibus Congregationibus iuxta Trident.
sess. 25. cap. 4. de reform. idque causa legitima
intercedente. Quia aliàs ea reductio in Dei
honorem ac cultum non cedit Ecclesiæ, quæ
utilitatem vti monet Concilium. Causam verò
reductionis legitimam putari esse, si numerus
Religiosorum fuerit imminutus, aut extenuatus
Monasterij redditus, vel impensæ maiores fiant.
Azor. tom. 3. lib. 12. c. 6. q. 5. Praxincl. de obligat.
Sacerd. sect. 7. §. 5. n. 3. Barbol. pari. 2. de potest.
Episc. alleg. 29. n. 3.

Episcopus iure communi spectato potest, rationabili causa intercedente, Missas tum Anniversarij tum Capellanix, tum Beneficij ad minorem reducere numerum: nec ad eam reductionem Synodi Diocesane consilio indiget. Quia Concilium *session. 25. capite 4. de reformat.* Episcoporum non restringit potestatem, sed instruit, quid congruentius sit faciendum. Existimo tamen, ex potestate à Trid. concessa non posse Episcopos Missas in fundatione Beneficij, seu Capellanix ad minorem reducere numerum bene tamen ex iuris communis potestate. *Cap. Cum accessissent, Cap. Ex parte, de consl.* Quia Tridentinum solum de numero Missarum in Anniversariis relicto loquitur non de Missis, que ex fundatione Beneficij, vel Capellanix habentur. Vnde si Tridentini potestate vii Episcopus vellet ad Missarum reductionem, solas Missas Anniversarijorum posset reducere, eamque reductionem in Synodo Diocesano facere deberet. Bonac. *dist. 4. q. ult. punct. 7. num. 10.* Barbof. *p. 2. de potest. Episc. allegat. 29. n. 10.* Mirand. *Manua. Pral. tom. 1. q. 4. a. 12.* monet tamen Trid. inibi reductione Missarum facta ab Episcopo, seu Religionum Praelatis, vt eorum defunctorum qui pro suarum animarum salute legata reliquerunt, semper commemoratio fiat, hoc est, quoties iure reductionis celebrari contingit. Porro fit satis huic commemorationi, si per collectas, vel preces, quae in secundo Memento offeruntur, Missas pro illis defunctis celebrans applicet. Ex Congregat. Cardin. testatur Barbof. *in remiss. Concilij ad cap. illud 4. in fine.* De stipendio Missarum vbertim *lib. 2. l. 2.* sermo redibit.

CAPVT XIV.

De Ministro Missæ necessario.

IVRē diuino nihil est præceptum
quoad necessitatem vniū, aut plu-
rium ministrantium. Quia nec ratio
sacrificij secundum se, nec institutio
eius in particulari postulat essentialiter Mi-
nistrium, cum tota substantia fiat à solo cele-
brante, ab eodemque possit debita cum reueren-
tia peragi. Sicut. d. 87. *scilicet*. Filiuc. tr. 5. n. 190.
Auerf. de Euchar. q. 11. *scilicet*. 9.

Ancti. de Euchar. c. 17. §. 9. 166
 Porro iuxta Ecclesiam ritum, aliquis Minister
 requiritur, qui celebranti feriat, & respondeat.
 Quia cum celebrans alloquatur interdum ad
 stantes, oportet, ut aliquis adsit, qui respondeat,
 ac simul ministrat verculos, aquam ad primam
 manuum abluentionem infundat, & vinum ac
 aquam ad secundam digitorum abluentionem
 praestet, aliisque gerat, quae Missale praescribit.

In Missa Iolemnis certum est requiri plures
Ministros. Quia in hoc eius solemnitatis consis-
sit. In Missis privatis vnicum sufficere, com-
munis vult testatur. D. Thom. 3. part. quæst. 83.
art. 5. ad 12. Sorus in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 5.
Bellarm. lib. 2. de Missa, cap. 9. Hentig. lib. 9.
c. 30. num. 1. Coninch q. 83. num. 264. Laym.
lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 13.

lib. 5. tit. 5. c. 6. n. 13.

Si requiras Ministri fervientis celebranti
obligatione respondeo Ministros Missæ solem-
nis non obligari regulariter ad sic ministrandum.
Quia nullum extat ius divinum, aut Ecclesiasti-
cum servare.

168

Non tenentur
Diaconi,
Subdiaconi
Missæ solem-
ni

Sectio II. De Missa, Problemata. III

cum illos obligans: & Ecclesiae praxis ostendit, multos Acolythes, Subdiaconos, & Diaconos, non exercere sua munera, talisque omissionis non compungi scrupulo. Suar. *dist. 87. sect. 2.* Petr. de Ledes. *tom. 1. sum. tract. de Euchar. c. 26. conclus. 3.*

169 Qui ministrant in Missa solemniter, servare debent ritus & ceremonias tam in verbis, quam in actionibus, quae in Missali, seu Pontificali praescribuntur: subindeque sacris vestibus vii suo ministerio designatis. Leuiter vero delinquent committere haec omittendo, vel negliger, aut irreuerenter tractando: nisi detur contemptus, aut scandalum, aut defectus in gravem cedat celebrationis irreuerentiam. Suar. *d. 87. sect. 1. Filliuc. tract. 5. num. 190.* Petr. de Ledes. *tom. 1. tract. de Euchar. c. 26. conclus. 3.*

170 Minister autem Missae privatae debet callere, quomodo respondeat, diligenterque tractare, quae suo competunt ministerio, ita ut ex parte sua nullo error committatur praesertim gravis in sacrificio, nimirum si Minister voluntarie loco vini minister aquam, vel quid simile, quod per se grave piaculum contineret. Regulariter vero talis Minister à lethali excusatur propter inadvertentiam, vel ignorantiam vel in aliis defectibus ob materiae parvitatem. Suar. *dist. 87. sect. 2. Bonacin. dist. 4. quest. ult. punct. 9. num. 36.* Petr. de Ledes. *tom. 1. tract. de Euchar. c. 26. conclus. 3.*

171 Secunda necessitate, grave peccatum est sine Ministro celebrare. Quia Ecclesiae praeceptum in re graui violatur. Bartol. de Angel. *dialog. 5. numero 408.* Bonacin. *dist. 4. quest. ult. punct. 9. num. 44.* Auerl. *quest. 1. sect. 9. §. secundo est.* Mourc. *p. 3. c. 5. §. 4. n. 6.*

172 Vigenti graui necessitate, licet sine Ministro celebrare. Quia praeceptum Ecclesiasticum, & Ecclesiae consuetudo non videntur ad casum grauis necessitatis extendi, praesertim si tunc vigeret aliud praeceptum celebrandi praualens opposito. Suar. *dist. 8. sect. 1. Filliuc. tract. 5. num. 194.* Azor. *tom. 1. lib. 10. cap. 9. q. 3.* Coninch *quest. 83. num. 265.* Card. de Lugo *d. 20. n. 103.* Martinon *tom. 4. dist. 40. sect. 3. n. 36.* Diana *p. 2. tr. 14. r. sol. 43.*

173 Conferem autem, grauisimam celebrandi necessitatem sine Ministro adesse, quoties in mortis periculo Sacerdos est sumpturus viaticum, vel alteri moribundo ministraturus, nec habentur hostiae praefectae. Quia praeceptum diuinum recipiendi viaticum in articulo mortis praeualet Ecclesiastico praecepto non celebrandi sine Ministro. Item si post inceptam Missam Minister recedat, & expectans post mortem, videat non redire: debet celebrans solus sacrificium perficere, sibi responde. Quia maior est obligatio perficiendi sacrificium, quam sine Ministro non celebrandi. Patet inclusus in carcere propter fidem, aut patiens propter iustitiam existimandus habere sufficientem causam celebrandi sine Ministro, quoties eger Missa leuamine. Suar. & alij Doctores *non praecedenti relati*, quibus addo Zambra-

nuro, *cap. 3. dub. 6. num. 5.* Villalob. Pitigian. Sylui. Homobon. quos sequitur Diana *part. 2. tract. 14. resol. 43.*

Potest Pontifex dispensare, ut liceat Missam celebrare sine Ministro. Quia cum praeceptum adhibendi Ministrum diuinum non sit, sed Ecclesiasticum, cadit sub Papae potestate. Ut autem dispensatio sit licita, causam requirit, quae licet per se solam non excuset, sufficiat ad dispensandum. Verum si necessitas celebrandi sine Ministro sit ordinaria, (v. gr. cum in pagis sit celebrandum ubi non facile Minister adest idoneus) quamvis sufficiens videatur secundum se, tutius & consultius erit, petere dispensationem, quam forsitan haberi saltem implicitam in huiusmodi pagis, facile crediderim. Si vero necessitas ordinaria proveniat à voluntate Sacerdotis, qui talem eligit habitationem, ubi nequeat Missa habere Ministrum, (v. gr. si haeremita veller deger solitarius) omnino requiritur Pontificis dispensatio. Quia illa non potest dici proprie necessitas, sed voluntas. Sorus *in 4. dist. 13. q. 2. art. 5. ad 12.* Suar. *dist. 87. sect. 1. Filliuc. tract. 5. num. 194.* Auerl. *q. 11. sect. 9. §. Quod si.*

Missa Minister haud potest esse femina. Cap. primo *de cohabit. Clericor. & mulier.* Quia id videtur indecens, & nonnullum periculum continet saltem contra tanti mysterij puritatem. Sic Doctores communiter. Qui quidem notant, remore posse feminam celebranti respondere, & assolent è choro respondere Moniales, nec hoc illo textu prohiberi; sed solu illarum ad Altare accessum, ministeriumque proximum praebendi viceolos, infundendi vinum & aquam ad ablutionem, & similia praestandi, Martin. *tom. 4. d. 40. n. 35. & seqq.*

Dum adest vir, qui ministrat, & si nesciat respondere, crediderim, posse Sacerdotem cum tali Ministro celebrare. Quia hic poterit ministrare saltem viceolos, & mittere vinum & aquam in ablutionem: & Sacerdos in responsionibus supplere, sicut cum solus Officium diuinum recitat. Ut autem hoc licite fiat, requiritur necessitas celebrandi: minor vero, quam ad celebrandum sine Ministro. Quia hoc modo minus Ecclesiae praeceptum, & consuetudo violatur, quamvis non omnino ritus obferuetur. Minor adhuc necessitas sufficit, quando Minister etsi non exacte respondeat, instrui potest à celebrante, qui verba praeniciens, aut simul proferens, coadiuuat illum ad recte respondendum. Maior vero requiritur necessitas, ut femina à longè respondeat, ac Sacerdos sibi ministrat in Altari. Quia difficilius suppletur ministerium alienum in ablutione prima manuum, & secunda digitorum, quam responsio. Prudens quidem arbitrium opus erit ad discernendos, & assignandos in particulari hos gradus minoris, aut maioris necessitatis, diuersis casibus respondententes. Suar. *dist. 87. sect. 1. Filliuc. tract. 5. num. 196.* Card. de Lugo *dist. 20. n. 103.* & eius frater Franc. de Lugo *lib. 5. de Sacram. cap. 13. quest. n. 20.*

174

Potest dispensare Pontifex, ut sine Ministro celebretur. Et quando haec facultas petenda sit?

175

Non potest femina Missa praestare ministrare.

176

Quando vir in expertus ministrare in necessitate valet.